جنگ اقتصادی و پدافند غیرعامل

(قطعنامه های شورای امنیت ، جنگ اقتصادی علیه ایران ،
راه کار ها ، نقاط قوت ، فرصت ها و ...)

دکتر غلام رضا جلالی

از مجموعه سخنرانی ها و دیدگاه های ریاست سازمان پدافند غیرعامل کشور

امروز هیچ نظامی در دنیا نیست که این همه علیه او کار تبلیغاتی بکنند، کار سیاسی بکنند، فشار اقتصادی وارد کنند، تحریم وارد کنند و او بتواند اینجور مستحکم بایستد؛ چنین چیزی در دنیا وجود ندارد. اما این نظام ایستاده است، بعد از این هم خواهد ایستاد؛ این را همه بدانند. نه آمریکا، نه صهیونیسم، نه مجموعه‌ی مستکبران و زورگویان عالم، نه با وسائل سیاسی، نه با وسائل اقتصادی، نه با تحریم، نه با تهمت، نه با تحریک ایادی خود در داخل، نخواهند توانست اندکی این انقلاب را بلرزانند.

فهرست مطالب

۱- مقدمه ۱۱

۲- شرق و غرب، رقبای اصلی یکدیگر در دوران جنگ سرد ۱۷

۳- روند افزایشی حوادث امنیتی در سیستم‌های اطلاعاتی ۲۴

۴- نگاه تاریخی به جنگ‌های گذشته ۳۰

۵- قطعنامه های شورای امنیت سازمان ملل(۱۸۰۳ و...) ۴۲

۶- انعکاس رسانه‌ای جنگ اقتصادی علیه ایران ۵۸

۷- راه کار ها ، توجه به نقاط قوت و فرصت ها ۶۲

- کتابنامه ۷۵

پیش گفتار

تغییر ماهیت قدرت در عصر "ارتباط کامل در زمان حقیقی"[1]، باعث تغییر ماهیت تهدیدات در قرن حاضر شده است. تهدیدات نوین در اشکال، ابعاد، انواع، اهداف، ماهیت و راهبردهایی بسیار متعدد و متنوعی پا به عرصه‌ی منافع و زیرساخت‌های کلیدی و حیاتی[2] کشورها گذارده است، تهدیداتی که صرفا محدود و محصور به مراکز ثقل نظامی نمی‌شوند و حوزه‌ها و عرصه‌های مختلف ملی کشورها، همچون؛ سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، علمی و فناوری و ... را مورد هدف قرار می‌دهند. چنین تنوع و تعددی در حوزه‌ی تهدیدات، راهکارها و راهبردهای دفاعی و مقابله‌ای مناسب و جامعی می‌طلبد. در این میان توجه به اصول، تدابیر و طرح‌های پدافند غیرعامل می‌تواند نقش به سزایی در کاهش لطمات، تلفات، صدمات و خسارات، در شرایط بحرانی ناشی از جنگ داشته باشد و بی‌توجهی یا کم توجهی نسبت به این امر مهم، قطعا پیامدهای سنگین و بعضا غیرقابل جبرانی را به دنبال خواهد داشت.

متن حاضر، مشروح سخنرانی دکتر غلامرضا جلالی، رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور می‌باشد که تحت عنوان "جنگ اقتصادی و پدافند غیرعامل"، پس از پیاده سازی، بازنگری و مستندسازی تقدیم علاقه‌مندان می‌شود.

---

[1]- Perfect Connection in Real Time

[2] -Key / Vital Infrastructures

« **وَ بِهِ نَستَعین وَ هُوَ خَیر نَاصِر وَ مُعین** »

***[1]**

۱- مقدمه

با سلام و درود به ارواح پاک و مطهر شهدا و روح ملکوتی حضرت امام خمینی(۱) و عرض تبریک به مناسبت پاسداشت روز معلم و عرض تسلیت به مناسبت شهادت حضرت فاطمه(۳) و نیز بزرگداشت سالروز شهادت شهید مطهری.

---

[1] - متن حاضر، مشروح سخنرانی **دکتر غلامرضا جلالی، ریاست سازمان پدافند غیرعامل** کشور می‌باشد که با عنوان «پدافند غیرعامل و جهاد اقتصادی» در مورخه ۱۳۹۰/۲/۱۲، در جمع دانشجویان دانشگاه پیام نور در شهرستان ابهر ایراد فرموده‌اند.

از اینکه خداوند توفیق عنایت فرمود تا در خدمت دانشجویان و اساتید محترم دانشگاه پیام نور و بزرگان شهرستان ابهر باشم و بحثی پیرامون پدافند غیرعامل و جهاد اقتصادی و فرصت‌ها[۱] و تهدیدهای[۲] این حوزه حضورتان داشته باشم، بسیار خوشحال هستم.

پیرامون مفهوم «جهاد اقتصادی»[۳] که مقام معظم رهبری امسال را نیز تحت همین عنوان، نام‌گذاری کرده‌اند[۱]، باید گفت کلمه‌ی «جهاد» در واقع به

---

[۱]- فرصت‌ها (Opportunities): عوامل یا وضعیت‌های برون سازمانی هستند که بر سازمان تأثیر مثبت و مطلوب دارند (می‌توانند داشته باشند) و سازمان را در انجام وظایف یا مأموریتش کمک می‌کنند (می‌توانند کمک کنند).

http://www.mgtsolution.com/olib/۵۵۹۱۴۴۸۶۹.aspx

[۲]- تهدید ها (Threats): عوامل یا وضعیت‌های برون سازمانی هستند که بر سازمان تأثیر منفی و نامطلوب دارند (می‌توانند داشته باشند) یا سازمان را از انجام وظایف یا مأموریتش باز می‌دارند (می‌توانند بازدارند). (همان)

[۳]- **جهاد** در ادبیات دینی به معنای نقطه‌ی تلاقی و درگیری دو جبهه حق و باطل یا نور و ظلمت در همه عرصه‌های تاریخی، اجتماعی و فردی است. این درگیری و مبارزه، از نقطه‌ی آغاز خلقت تا قیام قیامت وجود دارد و هر مخلوقی، لاجرم یا در خدمت جبهه‌ی حق است یا در خدمت جبهه باطل، و هر دو جبهه هم از سوی خداوند متعال، مورد امداد قرار می‌گیرند. هیچ مخلوقی وجود ندارد که فعل و اثر او، یا در خدمت جبهه حق و یا در خدمت جبهه باطل و یا دارای اثر مشترک بر هر دو جبهه نباشد. البته سهم تأثیرهای مخلوقات، متفاوت است و به ویژه، ائمه‌ی حق یا ائمه باطل، از سهم تأثیر اصلی و محوری برخوردارند و دارای اثرگذاری شامل و حاکم می‌باشند. جهاد در عرصه‌های مختلف سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، نظامی، اقتصادی و ... قابل تعریف است و مصداق دارد. جهاد اقتصادی در نگاه مورد نظر، ملاحظه‌ی اثر و کارکرد اقتصادی هر مصنوع و مخلوق، با توجه به اثربخشی‌اش در کمک به جبهه‌ی حق و مبارزه با دشمن در این عرصه است. جهادگر

سابقه و ریشه‌ی این کلمه در فرهنگ اسلامی مربوط می‌شود و به معنای تلاشی مضاعف برای رسیدن به اهداف مورد نظر، با انگیزه‌ای الهی و اسلامی می‌باشد.[۲] بحث جهاد، براساس سابقه‌ی تاریخی بیشتر در حوزه‌ی نظامی و

اقتصادی، به کسی اطلاق می‌شود که سود و زیان و رشد و تعالی اقتصادی جبهه‌ی حق و ضرر اقتصادی جبهه‌ی باطل را در عمل خود لحاظ می‌کند و هیچ‌گاه در تولید و مصرف خود، به دنبال سود شخصی و غفلت از سود جامعه اسلامی نیست؛ بلکه به اعتلای اقتصادی جامعه اسلامی و افزایش اقتدار کشورهای اسلامی و مستضعفین عالم و نابودی جبهه استکبار، و در نهایت، به دنبال تقرب بیش‌تر نسبت به خداوند متعال در این ساحت از حیات اجتماعی است. انسان جهادگر اقتصادی مثل یک شطرنج‌باز ماهر باید همه احتمالات ممکن را در یک کار اقتصادی در نظر بگیرد تا مبادا آن‌چه را که انجام می‌دهد مستقیم یا به صورت غیرمستقیم در جهت اقتدار مادی جبهه‌ی باطل قرار بگیرد، او تا حد امکان باید امکان بهره‌برداری از رفتارهای اقتصادی را توسط دشمن به صفر برساند.

http://۵۹۸.ir/

[۱]- **مقام معظم رهبری**، در پیام نوروزی خود به مناسبت حلول سال ۱۳۹۰ هجری شمسی، سال جدید را به نام "جهاد اقتصادی "نام گذاری فرمودند: «لذا من این سال را «سال جهاد اقتصادی» نام‌گذاری می‌کنم و از مسئولان کشور، چه در دولت، چه در مجلس، چه در بخش‌های دیگری که مربوط به مسائل اقتصادی می‌شوند و همچنین از ملت عزیزمان انتظار دارم که در عرصه‌ی اقتصادی با حرکتِ جهادگونه کار کنند، مجاهدت کنند. حرکت طبیعی کافی نیست؛ باید در این میدان، حرکت جهشی و مجاهدانه داشته باشیم.»

[۲]- جهاد خود واژه ای با بار معنایی بسیار عمیق از لحاظ لغوی و در بعضی موارد دارای فرهنگ خاص به خوداست جهاد در لغت از ریشه «جَهد و جُهد» به معنای مشقت و زحمت و همچنین به معنای توان و طاقت است (راغب اصفهانی، مفردات الفاظ القرآن، المکتبۀ المرتضویۀ، چاپ دوم، ۱۳۶۳، ص ۱۰۱) لذا کلمه جهاد معنای تلاش حداکثری یا تلاش در شرایط خاص و ویژه را باخود حمل می کند و علاوه بر این جهاد در فرهنگ ۱۴۰۰ ساله اسلام نیز دارای معنای خاصی است که از یک حرکت مقدس و مبارزه گونه مذهبی حکایت

دفاعی مطرح بوده، از این رو با شنیدن کلمه‌ی «جهاد»، وجود «دشمن»[۱] و «تهدید» در ذهن نقش می‌بندد، ضمن اینکه دارای ابعاد و حوزه‌های مختلفی همچون نظامی، فرهنگی، علمی، سازندگی و... می‌باشد که در اینجا حوزه‌ی اقتصادی را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهیم.

این‌که چرا امسال (۱۳۹۰) از سوی مقام معظم رهبری به نام سال جهاد اقتصادی، نام‌گذاری شده و چه ضرورت‌ها، تهدیدات و فرصت‌هایی بر این موضوع مترتب است، موضوعی است که پیرامون آنها صحبت خواهیم کرد.

امروز با توجه به شرایط موجود کشور ما، تهدیدات در حال پوست انداختن و همراه با تغییر و تحولات اساسی است. پیشرفت علم و دانش و فنآوری در جوامع بشری، صاحبان علوم و فنون مختلف را از قدرت و ثروت برخوردار کرده و رشد و توسعه‌ی علوم و فنون، کشورهای دارنده‌ی آنرا از اشراف، برتری، تسلط و توانمندی قابل توجهی نسبت به سایر کشورها برخوردار ساخته است.

از سویی دیگر وقتی دانش و فناوری از مسیر اصلی خود منحرف شود، می‌تواند منشأ بروز ترس و تهدید برای سایر کشورها شود. فناوری‌های

می کند؛ به طوری که همواره وجود اختیار اعلام حکم جهاد در یک مقوله خاص (غالبا دفاعی) در دست علمای اسلام و حکومت های اسلامی از برتری های خاص و استراتژیک جوامع اسلامی برشمرده شده است. کلمه جهاد در فرهنگ اسلامی همواره یاد آور واژه شهادت نیز بوده است.

[۱]- **مقام معظم رهبری:** «باید این نکته را درک کرد که جهاد اقتصادی، در واقع حرکتی هدفدار در مقابله با حرکت غرض آلود و خصمانه دشمن است.» همان.

اطلاعات[۱]، سنجش از دور[۲] و سایر فناوری‌های روز دنیا، هر چند می‌توانند منشأ خدماتی برای انسان شوند ولی ابزار و منشأ تخریب و تهدید نیز محسوب می‌شوند.

---

[۱]- فناوری اطلاعات (Technology Information یا IT)، همچنانکه به وسیله انجمن فناوری اطلاعات آمریکا (ITAA) تعریف شده‌است، «به مطالعه، طراحی، توسعه، پیاده‌سازی، پشتیبانی یا مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی مبتنی بر رایانه، خصوصا برنامه‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزار رایانه می‌پردازد». به طور کوتاه، فناوری اطلاعات با مسائلی مانند استفاده از رایانه‌های الکترونیکی و نرم‌افزار سروکار دارد تا تبدیل، ذخیره، حفاظت، پردازش، انتقال و بازیابی اطلاعات به شکلی مطمئن و امن انجام پذیرد. اخیرا تغییر اندکی در این عبارت داده می‌شود تا این اصطلاح به طور روشن دایره ارتباطات مخابراتی را نیز شامل گردد. بنابراین عده‌ای بیشتر مایلند تا عبارت «فناوری اطلاعات و ارتباطات» (Information and Communications Technology) یا به اختصار ICT را به کار برند. فناوری اطلاعات بسیار از علم رایانه وسیع‌تر (و مبهم تر) است. این اصطلاح در دهه ۱۹۹۰ جایگزین اصطلاحات پردازش داده‌ها و سیستم‌های اطلاعات مدیریت شد که در دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۶۰ بسیار رایج بودند. فناوری اطلاعات معمولاً به کلیه فناوریهائی اشاره دارد که در پنج حوزه جمع آوری، ذخیره سازی، پردازش، انتقال و نمایش اطلاعات کاربرد دارند.

http://fa.wikipedia.org

[۲]- سنجش از دور «Remote Sensing» عبارت است از تشخیص و جمع‌آوری داده از فاصله دور. این تعریف محدوده بسیار وسیعی دارد اما آنچه که امروزه به عنوان سنجش از دور از آن یاد می‌شود، داده‌هایی هستند که از طریق انواع وسایل پرنده از اشیاء، پدیده‌ها و عوارض، ثبت و ارسال شده و مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. لذا با این مفهوم، سنجش از دور با اختراع هواپیما متولد شد و دستیابی بشر به فضا نیز این علم را دچار یک جهش بسیار بزرگ کرد. انقلاب دیجیتال و تحول در افزایش کارآیی انواع سنجنده‌ها نیز جهش بزرگ دیگری بود که در دو دهه اخیر این حوزه را متحول کرد. امروزه سنجش از دور با صنعت فضایی گره خورده است.

http://www.isa.ir/enc/components۶.php?articleId=(۳۹

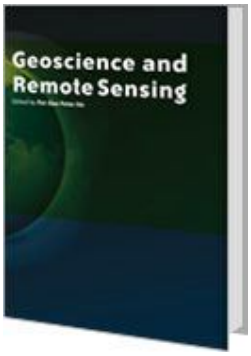

به عنوان مثال فناوری سنجش از راه دور، قدرت و امکانی برای صاحبان خود فراهم می‌کند که تسلط، مراقبت، کنترل و پایش آنها را از فاصله-های بسیار دور، ممکن و میسر می‌سازد، از این رو کشورهایی که فاقد این نوع فناوری می‌باشند، مدام در معرض تهدید، رصد و پایش دیگران قرار می‌گیرند.

در حوزه‌ی فناوری اطلاعات نیز همین مسئله، مصداق دارد. بنابراین بهره‌گیری از دانش و فناوری روز دنیا در موضوعات دفاعی موجب بروز تحولات اساسی در حوزه‌ی تهدید و جنگ شده است.

معمولا ابعاد نظامی جنگ، بیش از سایر ابعاد آن، در ذهن انسان‌ها شکل می‌گیرد، ضمن اینکه سابقه‌ی تاریخی این موضوع نیز نشانگر همین بُعد از جنگ می‌باشد. در صورتی که رشد فناوری در حوزه‌های مختلف و تسلط و اشرافیت قدرت‌های بزرگ و سلطه‌گر بر حوزه‌های مختلف فناوری، باعث شده که سایر کشورها نسبت به فناوری احساس تهدید کنند به گونه‌ای که حوزه‌هایی از حاکمیت، استقلال و امنیت خود را در معرض آسیب‌های ناشی از تهدیدات فناوری می‌بینند.

بعد از فروپاشی شوروی و پایان جنگ سرد، نظام امنیت جهانی با تغییر و تحولاتی همراه شد و نظام قطبی جای خود را به نظام تک – چند قطبی[۱] داد و بدین صورت رقابت جدیدی بین کشورها و بازیگران عرصه‌ی سیاست

---

[۱] - Mono – Multi Polar

بوجود آمد که باعث بروز جنگ‌های جدیدی شد، بـه نـوعی کـه جنـگ‌هـا علاوه بر حوزه‌ی نظامی، حوزه‌های مختلف دیگر را نیز در بر گرفت.

۲- شرق و غرب، رقبای اصلی یکدیگر در دوران جنگ سرد[۱]

امروزه رشد فناوری اطلاعـات و ابزارهـای رسـانه‌ای، امکـان کنتـرل و تسلط بر سایر کشورهای دنیا را ممکن ساخته است و ایـن موضـوع، مفـاهیم جدیدی از «فرصت» و «تهدید» را تبیین کرده است. حدود بیست سال پـیش، چینی‌ها در میدان «تیان‌آن‌من»[۲]، تظاهرات دانشجویی را سرکوب و به خـاک و

---

[۱] –http://users.erols.com/mwhite۲۸/images/nato.gif

[۲]– اعتراضات میدان «تیان‌آن‌من» (۱۹۸۹ میلادی): اعتراضات میدان «تیـان‌آن‌مـن» در ۱۹۸۹ (نام‌های دیگر: کشتار میدان تیان‌آن‌من یا قتل عام ۴ ژوئن یا واقعـهٔ ۶/۴) بـه مجموعـه‌ای تظاهرات اعتراضی در میدان تیان‌آن‌من شهر پکن، جمهوری خلق چین اطلاق می‌شود که به رهبری دانشجویان و از ۱۵ آوریل ۱۹۸۹ تا ۴ ژوئن همان سال ادامه داشتند. دانشجویان در این واقعه به ناپایداری اقتصادی چین و سـرکوب‌هـای حـزب کمونیسـت و فسـاد دولتـی اعتراض کردند. جنبش دموکراسی چین (که سازمانی نیم‌بند است) در این اعتراضات نقـش

خون کشیدند و بر اساس قرائن و شواهد، تقریبا هیچ‌کس از آن میـدان، زنـده خارج نشد، ولی با این وجود، در آن زمان به دلیل شرایط خاص جهانی، خبر قابل ملاحظه‌ای از این حادثه در جهان منعکس و منتشر نشد و تنها حدود ده سال بعد، برخی کشورها متوجه‌ی وقوع آن حادثه‌ی هولناک در چین شدند.

صحنه‌ای از میدان « تیان‌آن‌من» چین، یک روز پس از سرکوب دانشجویان[۱]

داشت. این اعتراضات با نیروهای مسلحی که توسط حکومت به پکن فرستاده شدند شدیداً سرکوب شد.این اعتراضات که با حضور بیش از صدهزار نفر برگزار شد نهایاتا با قتل ۳۰۰۰ دانشجو سرکوب گردید.

http://www.entekhab.ir/fa/news/:۱۳۹۰/۳/۱۴

[۱]– تاریخ: ۴ ژوئن ۱۹۸۹، محل : پکن، چین. این عکس یکی از مشـهورترین عکـس‌هـای جهان است که «مرد تانک‌ها» یا «شورشی ناشناس»، لقبی است که رسانه‌ها به فرد ناشناسـی که در جلوی تانک‌ها ایستاده، داده‌اند که در جریان اعتراضات ۱۹۸۹ میـدان تیـان‌آن‌مـن بـا ایستادن در جلوی ستونی از تانک‌های ضدشورش «تی ۵۹» چینی، جلوی پیشـروی آنهـا را

ولی امروز هنگامی که یک کاریکاتوریست گمراه دانمارکی[1] با چاپ کاریکاتوری از پیامبر اسلامبه مسلمانان توهین می‌کند. درست فردای همان

گرفت. عکس او یک روز بعد از سرکوب خشونت‌آمیز گردهمایی دانشجویان چینی گرفته شد. این فرد ناشناس که کیسه‌های پلاستیک در دست داشت و در حال عبور از خیابان بود یکباره جلوی صف تانک‌ها ایستاد و مانع پیشروی آنها شد. با تغییر مسیر تانک‌ها او نیز جای خود را عوض کرد و پس از سد راه تانک‌ها از تانک اولی بالا رفت و چیزهایی را به سرنشینان آنها فریاد زد. اطلاعات کمی در مورد این مرد در دست است. کمی پس از رویداد، روزنامه‌ی ساندی از زردنامه‌های بریتانیایی این مرد را یک دانشجوی ۱۹ ساله به نام وانگ وِیلین معرفی کرد اما صحت این ادعا اثبات نشده است.

http://anti۶۶۶.blogsky.com/۰۵/۰۲/۱۳۹۰

[1]- برخی از سایت‌های اینترنتی فاش کردند کاریکاتوریست دانمارکی «کورت وسترگارد» که در سال ۲۰۰۶ میلادی تصاویری موهن از پیامبر اکرم(۹) منتشر کرده بود، روز گذشته (۱۴ دیماه) در اثر آتش سوزی در اثر آتش سوزی که در نزدیکی منزلش رخ داده، کشته شده است، اما دولت دانمارک تا کنون این مسئله را مخفی نگه داشته و اعلام نکرده است. به گزارش پایگاه خبری "الجوار"، این کاریکاتوریست دانمارکی بر اساس آنچه پیش از این در برخی روزنامه‌های دانمارکی گفته بود، پس از انتشار کاریکاتورهایش در سال ۲۰۰۶ ، در یک زندگی جهنمی به سر می‌برده است. زیرا هیچ هتل و رستورانی در دانمارک از ترس اینکه مورد خشم و اعتراض مسلمانان قرار نگیرند، وی را نمی‌پذیرفتند. وی همچنین از آن پس نمی‌توانسته است بدون محافظ از منزل خارج شود. (خبرگزاری تقریب،

http://www.taghribnews.ir/vdca.mnok۴۹na۰۵k۱۴.html۱۳۸۸/۱۰/۱۵ /

روزنامه پر تیراژ دانمارکی «یولند پوستن» ۳۰ سپتامبر ۲۰۰۵ به بهانه و ادعای آزادی بیان، تصاویری اهانت آمیز به پیامبر اکرم(۹) منتشر کرد. روزنامه مگرینز نروژ نیز این تصاویر را در روزنامه یولند پوستن و متعاقب آن روزنامه‌های چند کشور اروپایی دیگر، خشم مسلمانان جهان را بر انگیخت.

روز با انتشار این خبر در سراسر دنیا، کشورهای اسلامی دست به تظاهرات اعتراض‌آمیز می‌زنند و این به معنای آن است که فناوری اطلاعات و ارتباطات، ضمن کوچک و در دسترس قراردادن کل دنیا برای کشورهای صاحب فناوری، حاکمیت حکومت‌های منطقه‌ای و واحدهای سیاسی را نیز تا حدود زیادی کاهش داده و با بهره‌گیری از سرعت بالای فناوری اطلاعات[۱]، جهان را به سرعت و سهولت، تحت تأثیر اخبار و اطلاعات به لحظه قرار داده است و کشورهای برتر از حیث ابزار و فناوری اطلاعات را

«کورت وسترگارد»

کاریکاتوریست دانمارکی و طراح تصاویر موهن پیامبر اکرم(ﷺ)

[۱]– دانشمندان موسسه فن‌آوری کارلسروهه آلمان موفق شدند رکورد سرعت انتقال داده را بشکنند و با یک پرتولیزر، ۲۶ ترابایت اطلاعات که معادل ۷۰۰ دی وی دی (۴.۷ گیگابایتی) است را در یک ثانیه منتقل کنند. این حجم از اطلاعات با یک پرتولیزر به فاصله ۵۰ کیلومتری منتقل شد. با سرعت ۲۶ ترابایت در ثانیه می‌توان به‌طور همزمان ۴۰۰ میلیون مکالمه‌ی تلفنی را در ثانیه انتقال داد. همچنین با این سرعت می‌توان در مدت تنها ۱۰ ثانیه حجم اطلاعات کتابخانه‌ی کنگره‌ی آمریکا را به‌طور کامل منتقل کرد. (رکورد سرعت انتقال اطلاعات شکست، ۱۳۹۰/۳/۴:

http://www.tabnak.ir

قادر به تأثیرگذاری بر ذهن، فرهنگ، اندیشه، ذائقه و سنت سایر مردم در اقصی نقاط عالم ساخته به نوعی که آنها می‌توانند ارزش‌ها و باورهای ملی و بومی کشورها را به تدریج دچار تغییر و تحول کنند، بدون آنکه قوای حاکم بر کشورها، قدرت تأثیرگذاری مؤثر یا ممانعت از بروز چنین حوادث و حملاتی را داشته باشند و این به معنای ظهور و بروز فرصت‌های جدید همراه با تهدیداتی نوین در حوزه‌ی فناوری می‌باشد. بنابراین باید ابعاد تهدیدزا و منفعت‌زای فناوری‌ها را بشناسیم و توان تبدیل تهدید[۱] به فرصت[۲] را در کشور بوجود آوریم.

همچنین امروز مفاهیم جدیدی وارد حوزه‌ی نظامی و مدیریت استراتژیک[۳] شده است که نسبت به گذشته بسیار متفاوت است. به عنوان مثال

---

[۱]– تهدیدات «Threats» :عوامل یا وضعیتهای برون سازمانی هستند که بر سازمان تأثیر منفی و نامطلوب دارند (می‌توانند داشته باشند) یا آن را از انجام وظایف یا مأموریتش باز می‌دارند (می‌توانند بازدارند).

[۲]– فرصت‌ها (Opportunities): عوامل یا وضعیت‌های برون سازمانی که بر سازمان تأثیر مثبت و مطلوب دارند (می‌توانند داشته باشند) یا آن را در انجام وظایف یا مأموریتش کمک می‌کنند (می‌توانند کمک کنند).

[۳]– مدیریت استراتژیک «Strategic Management»، مجموعه تصمیم‌ها و اقدامات مدیریتی است که عملکرد بلند مدت یک شرکت، سازمان یا ... را تعیین می‌کند. به عبارتی مدیریت استراتژیک عبارتست از بررسی محیطی (هم محیط خارجی و هم محیط داخلی) تدوین استراتژی، اجرای استراتژی، ارزیابی و کنترل. بنابراین مدیریت استراتژیک بر نظارت و ارزیابی فرصت‌ها و تهدیدهای خارجی در سایه‌ی توجه به نقاط قوت و ضعف یک شرکت، سازمان یا ... تأکید دارد.

در گذشته وضعیت و مزیت‌های استراتژیک زمین، جغرافیا و ژئوپلیتیک[۱] در موضوع جنگ، بسیار با اهمیت و قابل توجه بود، ولی امروز موضوع «افکار عمومی»[۲] از جمله ابزارهای قدرتمند و اثربخش در سطح استراتژیک جنگ و دفاع محسوب می‌شود و نقش به سزایی در شکست و پیروزی جنگ‌ها یا برقراری صلح در منازعات بین کشورها دارا می‌باشد. به همین دلیل با ورود جنگ به بخش رسانه[۳] و عملیات روانی[۱]، مفاهیم جدیدی در حوزه‌ی دفاع و

---

[۱]– ژئوپلیتیک «Geopolitic»: علمی است که به بررسی تأثیر پدیده‌های جغرافیایی (مانند نقش نفت در خاورمیانه و ...) بر ساختارها و نهادهای سیاسی حکومتی و غیرحکومتی، تحولات آنها و خصوصیات روابط با سایر دولت‌ها می‌پردازد.(نوروزی، محمد تقی، فرهنگ دفاعی – امنیتی، تهران، انتشارات سنا، ۱۳۸۵، ص ۳۸۵.

[۲]– افکار عمومی «Public Opinion»، پدیده‌ای روانی ـ اجتماعی و خصلتی جمعی است و عبارت است از ارزیابی و نظر مشترک گروهی اجتماعی در مسئله‌ای که همگان به آن توجه و علاقه دارند و در لحظه‌ی معینی، بین عده‌ی زیادی از افراد و اقشار مختلف جامعه نسبتاً عمومیت می‌یابد و عامه مردم آن را می‌پذیرند. افکار عمومی به صورت تأیید یا مخالفت با یک عمل، نظر، شخص و واقعه با خواسته، مطالبه، پیشنهاد و توصیه تجلی می‌یابد (مهرآرا، علی اکبر (۱۳۷۳)؛ زمینه روان شناسی اجتماعی؛ انتشارات مهرداد ص ۳۷۱). افکار عمومی زمانی بوجود می‌آید که موضوع یا مسئله‌ای مورد توجه عمومی وجود داشته باشد. مسئله مزبور باید تا آن حد حیاتی باشد که مردم را به موضع گیری در خصوص آن وا دارد. «نصر، صلاح(۱۳۸۰). جنگ روانی، ترجمه محمود حقیقت کاشانی، چاپ دوم، تهران: سروش، ص ۴۱۱»

[۳] – **مقام معظم رهبری:** « امروز مهمترین ابزار جنگ بین قدرت‌ها در دنیا رسانه است و امروز حتی قدرت‌های بزرگ هم با رسانه‌ها دارند کار می‌کنند. امروز تأثیر رسانه‌ها و تلویزیون‌ها و هنرها و این شبکه‌های عظیم اطلاع‌رسانی اینترنتی و... از سلاح و از موشک و از بمب اتم بیشتر است.» بیانات در جمع کارکنان سازمان صدا و سیما، ۱۳۸۳/۰۲/۲۸

بازدارندگی[۲] تولید شده است که بازنگری جدی در ماهیت و کارکرد این مفاهیم می‌تواند در شناخت عرصه‌های تهدیدزا یا فرصت‌ساز مفید و مؤثرباشد. بنابراین بدون شناخت و ارزیابی‌های دقیق و موشکافانه، نباید خود را وابسته به فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطاتی کنیم که از ابعاد مختلف عملکردی آنها آگاهی نداریم.

---

[۱] – **مقام معظم رهبری:** « نکته‌ی دیگری در وصیت‌نامه‌ی امام (رضوان الله علیه) وجود دارد که بسیار مهم است و آن توجه به جنگ سرد و عملیات روانی دشمن است. دشمن آن‌وقتی که در میدان، در صحنه‌ی عمل نتواند کاری از پیش ببرد، دست به جنگ روانی میزند؛ برای مأیوس کردن، برای ناامید کردن، برای خالی کردن دل ملتها. با جنگ روانی و با تهدید سعی میکنند ملتهای مقابلشان میدان را خالی کنند. این معنایش این است که در میدان عملی قدرت مقاومت در مقابل این ملت را نداشته‌اند. این جنگ روانی از اولین روزهای انقلاب تا امروز که سی سال میگذرد، همچنان ادامه دارد.» بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم نوزدهمین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی(۱)، ۱۳۸۷/۰۳/۱۴

[۲]– بازدارندگی «Deterrence»: اتخاذ تدابیر گوناگون و اقدام معمول از سوی یک دولت یا گروهی از دولت‌ها برای مأیوس کردن دولت یا دولت‌های دیگر از پیگیری سیاست‌های تهدیدآمیز، یا انجام اقدام اساسی برای بازداشتن یک دولت از دست یازیدن به اقدام تجاوزکارانه و یا استراتژی جنگ محدود در صورت وقوع و یا تدابیری که با استفاده از وسایل روانی به جای ابزار فیزیکی از بروز جنگ یا تهدید ممانعت کند. توانایی‌های بازدارندگی، توانایی‌های دفاعی را تقویت می‌کند و توانایی‌های دفاعی نیز به نوبه‌ی خود به بازدارندگی نیروی می‌بخشد. (نوروزی، همان، ۱۵۷ صفحه ۱۵۷).

۳- روند افزایشی حوادث امنیتی در سیستم‌های اطلاعاتی[۱]

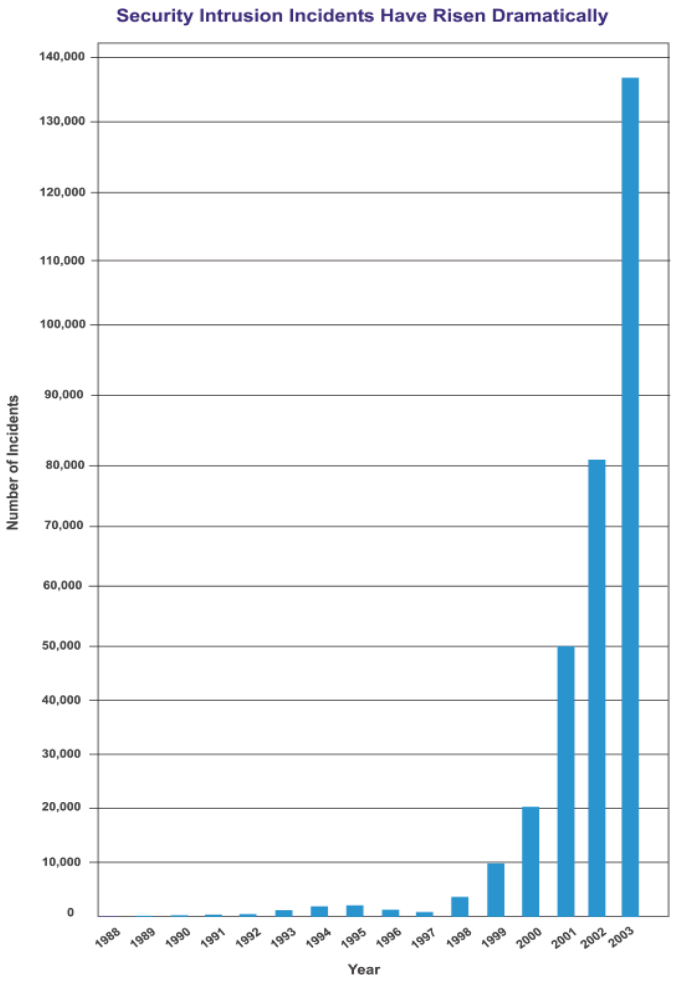

[۱] – http://it.ojp.gov/documents/asp/introduction/section۷.htm

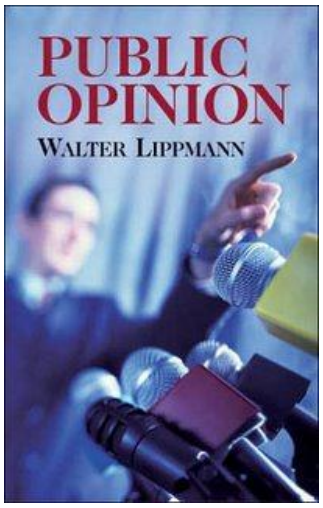

به عنوان مثال، وقتی فناوری در حوزه‌ی زیرساخت‌های نظام بانکی، پولی و اقتصادی کشور بر بستر «IT»[۱] (که اشراف و تسلط کاملی بر آن نداریم) شکل می‌گیرد و توسعه می‌یابد یا وقتی تمام دارایی‌های معنوی یک کشور در حوزه‌ی فضای دیجتیال و مجازی[۲]، تبدیل به «صفر و یک» می‌شود و در محیط عاری از امنیت، منتشر می‌شود! در این صورت آگاهانه یا ناآگاهانه ضریب آسیب‌پذیری و رشد عوامل تهدیدزای کشور افزایش یافته است.

اساسا فناوری همچون بسیاری از پدیده‌های دیگر هم دارای کارکردهای مثبت و هم کارکردهای منفی است، لذا شناخت تهدیدات فناورانه به دلیل کاربری‌های گسترده‌ای که دارا می‌باشد از اهمیت خاصی برخوردار است.

امروزه حوزه‌ی تهدیدات از تغییر و تحولات بسیار گسترده‌ای برخوردار است به گونه‌ای که با مفاهیم جدیدی با پسوند جنگ (مثل نسل اول، دوم، سوم و چهارم جنگ‌ها[۳]) یا پیشوند جنگ (مثل جنگ‌های سایبری،

---

[۱]- Information Technology

[۲]– در تمام تعاریف فضای مجازی، این فضا محیط الکترونیکی یا محیط شبکه‌ای از کامپیوترها دانسته می‌شود که با استفاده از جلوه‌های سمعی و بصری سعی دارد تا اشیاء و واقعیت‌های سه بعدی جهان واقعی را مشابه‌سازی کند اما ادعا می‌شود که فاقد مادیت فیزیکی هستند. گفته می‌شود که از خصوصیات بارز این فضا بی مکانی و بی زمانی است.

[۳] - First, Second, Third, Forth Generation of War

جنگ‌های شبکه‌ای، جنگ‌های رایانه‌ای، جنگ‌های رسانه‌ای، و ...) مواجه می‌باشیم.

از جمله علل حملات سایبری [۱]

[۱] –http://uscyberlabs.com/blog/wp-content/uploads/۱۰۱۰۱۰/۰۷/۲۰۱۱_why_attack_diag.png

تهدیدات شبکه‌ای / رایانه‌ای[۱]

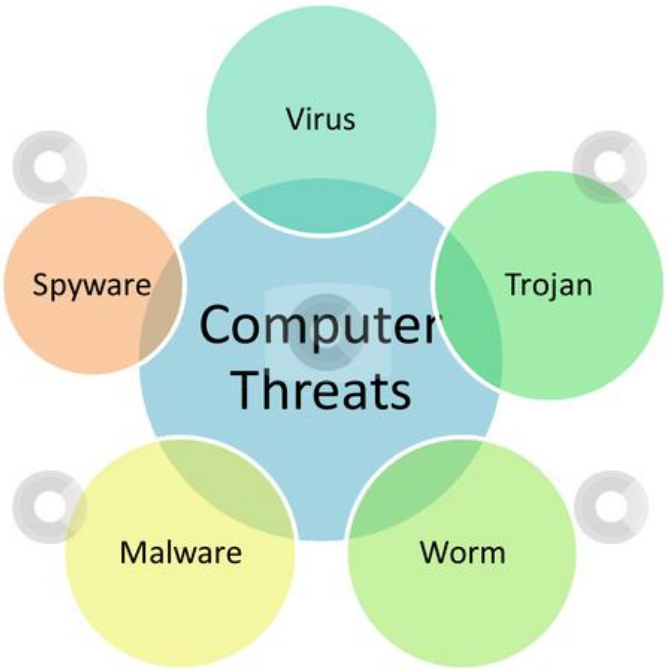

[۱] –http://watermarked.cutcaster.com/cutcaster-photo-۸۰۱۰۳۸۴۷۵-Computer-threats-business-diagram.jpg

از جمله عوامل تهدیدات عمدی و سهوی سایبری علیه آمریکا[۱]

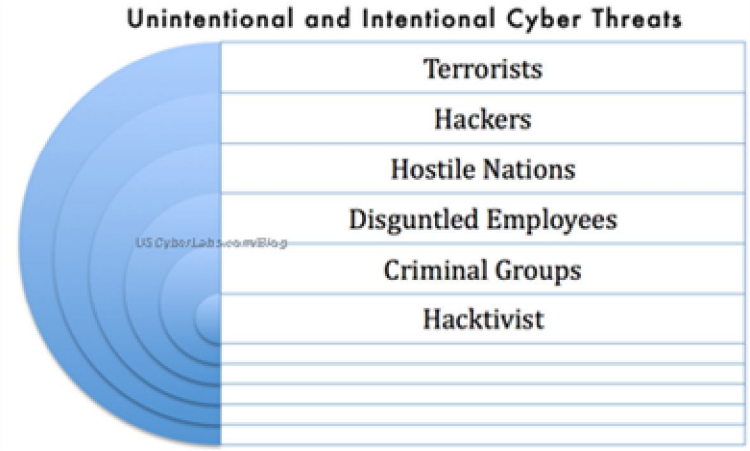

بنابراین جنگ صرفا آن مفهومی نیست که در ذهن بسیاری از افراد در هیبت نظامی تداعی پیدا می‌کند یا براساس آن تعریفی باشد که کلاوزویتس[۲] به عنوان یک استراتژیست نظامی از آن ارائه می‌دهد و جنگ را برخورد نظامی

[۱] –http://uscyberlabs.com/

[۲]– کارل فون کلاوزویتس «Karl von Clausewitz »: سردار و تئوریسین نظامی پروسی در قرن هجدهم میلادی. اثر مشهور او به نام درباره‌ی جنگ (Vom Kriege) بیش از یک سده، کتاب مقدس استراتژیست‌ها محسوب می‌شد.

بین ملت‌ها و دولت‌ها می‌داند.

امروزه شاهد مفاهیم جدیدی همچون جنگ نرم[۱]، جنگ رسانـــه، جنگ بانکی، جنگ اقتصادی و ... هستیم و در واقع وارد حوزه‌ای شده‌ایم که در آن رسانه و عملیات روانی دارای کارکرد بسیار گسترده‌ای است و این موضوع تا حدودی از گسترش حوزه‌های مربوط به کارکردهای نظامی کاسته اســت. بـه عبارتی حوزه‌هایی همچون حوزه‌هـای اقتصـادی، سیاسـی، علمـی، دانـش و

کارل فون کلاوزویتس

[۱] – **مقام معظم رهبری:** « در جنگ روانی و آنچه که امروز به او جنگ نرم گفته می‌شود در دنیا، دشمن به سراغ سنگرهای معنوی می‌آید که آنها را منهدم کند؛ به سـراغ ایمـان‌هـا، معرفت‌ها، عزم‌ها، پایه‌ها و ارکان اساسی یک نظام و یک کشور؛ دشمن به سراغ اینها می‌آید که اینها را منهدم بکند و نقاط قوت را در تبلیغات خود به نقاط ضعف تبدیل کند؛ فرصت-های یک نظام را به تهدید تبدیل کند. این کارهائی است که دارند میکنند؛ در این کار تجربه هم دارند، تلاش هم زیاد دارند می‌کنند، ابزار فراوانی هم در اختیارشان هسـت. بایـد ابعـاد دشمن و ابعاد دشمنی را بدانیم تا بتوانیم بر او فائق بیائیم.» بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۸۸/۰۷/۰۲

فناوری، حوزه‌های جدید جنگی محسوب می‌شوند. به عنوان مثال امروز در موضوع هسته‌ای که در واقع دارای عملکرد اقتصادی است، شاهد درگیری‌های سختی بین غرب و ایران هستیم، مناقشاتی که پیشانیِ جنگی آن دانش و فناوری هسته‌ای است و ما در چنین جبهه‌ای با تلاش برای کسب، ارتقاء و تحلیل این دانش، در حال دفاع می‌باشیم. حوزه‌ی اقتصاد از جمله حوزه‌های جدید جنگ است که قادر است سایر حوزه‌ها را تحت تأثیر و تهدید قرار دهد، از این رو از جایگاه و اهمیت برجسته‌ای برخوردار است.

هدف آمریکا از جنگ اقتصادی علیه ایران، این است که ایران را به لحاظ بنیه و توان اقتصادی، آنقدر ضعیف کند که با یک تلنگر نظامی با شکست کامل مواجه شود، این تجربه‌ای است که آمریکا طی سالیان گذشته در برخورد با سایر کشورها بدست آورده است[1] ولی اینکه در مورد ایران قابل تحقق باشد یا خیر، جای تأمل بسیار دارد.

۴- نگاه تاریخی به جنگ‌های گذشته

برای درک بهتر موضوع تعریف دقیقی از تهدید و جنگ اقتصادی لازم به نظر می‌رسد. با نگاهی به تاریخ جنگ‌های گذشته ملاحظه می‌شود که تقریبا

[1]- امروزه دولت‌های متخاصم برای ضربه زدن به ساختار اقتصادی کشورهای دیگر از شیوه‌ها و ابزارهای جدیدی استفاده می‌کنند که دارای اثرات فلج کننده‌ای است. محاصره‌ی اقتصادی کوبا، کره شمالی و عراق نمونه‌هایی از سابقه‌ی طولانی جنگ اقتصادی واشنگتن علیه کشورهای مخالف خود است. محاصره اقتصادی عراق از سال ۱۹۹۱ شروع و تا زمان سقوط رژیم صدام ادامه یافت که طی آن، بغداد با شرایط اقتصادی سختی مواجه شد و همه‌ی بخش‌های سیاسی و اجتماعی عراق نیز از این تحریم تأثیر گرفت و دولت عراق به شدت تضعیف شد.

در تمامی جنگ‌هـــا تهاجـــم، تخریـب و انهـدام زیرسـاخت‌هـای نظـامی و اقتصادی مثل بنادر، پـل‌هـا[۱]، فرودگـاه‌هـا[۲]، کارخانـه‌هـا[۳] و ... وجـود داشـته،

[۱]- تخریب پل خرمشهر توسط رژیم بعث عراق در جریان جنگ تحمیلی علیه ایران:

تخریب پل خرمشهر در دوران جنگ تحمیلی

[۲]- به عنوان مثال، عراق با تقلید از استراتژی نظامی رژیم صهیونیستی در حمله‌ی برق آسا و کوبنده‌ی هوایی به فرودگاه‌ها و هواپیماهای مصر، سـوریه و اردن در جنـگ شـش روزه‌ی اعراب و اسرائیل و نتایج چشمگیر آن، خواست که همان نتایج را این بار بـرای خـود رقـم بزند. (بیژن اسدی. «فصل نهم». *خلیج فارس و مسائل آن*. فیپا. چـاپ دوم، تهـران: سـمت، ۱۳۸۵) و لذا در روز ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ رأس ساعت ۱۲ به وقت بغـداد، مرکـز فرمانـدهی جنگ در عراق دسـتور پـرواز ۱۹۲ بمـب افکـن و جنگنـده را بـرای حملـه‌ی هـوایی بـه فرودگاه‌های ایران صادر کرد.

[۳]- به عنوان مثال در جنگ جهانی دوم، دولت شوروی با یک برنامه‌ریزی دقیق موفـق شـد ۱۵۲۳ کارخانه را که در سال ۱۹۴۱ با تهدید آلمان هیتلری روبـه‌رو شـده بودنـد بـه شـرق کوهستان اورال منتقل کند. (دانشنامه ویکی پدیا، جنگ جهانی دوم).

همانطور که در جنگ‌های کنونی، این موضوع به وفور قابـل مشـاهده اسـت. چنین حملاتی اساسا با هدف و رویکرد اقتصادی در جنگ‌ها دنبال می‌شود.

انهدام زیرساخت‌های لبنان توسط رژیم صهیونیستی در جنگ سال ۲۰۰۶[۱]

[۱]- http://thanassiscambanis.com/tag/jeffrey-white/

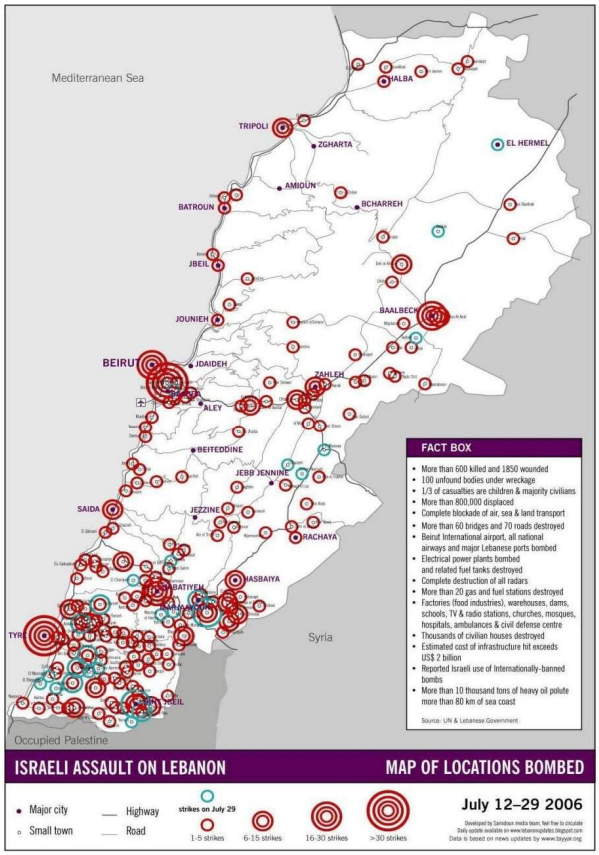

نقشه بمباران زیرساخت‌های لبنان توسط رژیم صهیونیستی در جنگ سال ۲۰۰۶[۱]

[۱]- http://www.asiafinest.com/forum/lofiversion/index.php/t۸۳۶۳۳.html

تخریب زیرساخت‌ها و مراکز جمعیتی غزه توسط رژیم صهیونیستی
در جنگ سال ۲۰۰۸[۱]

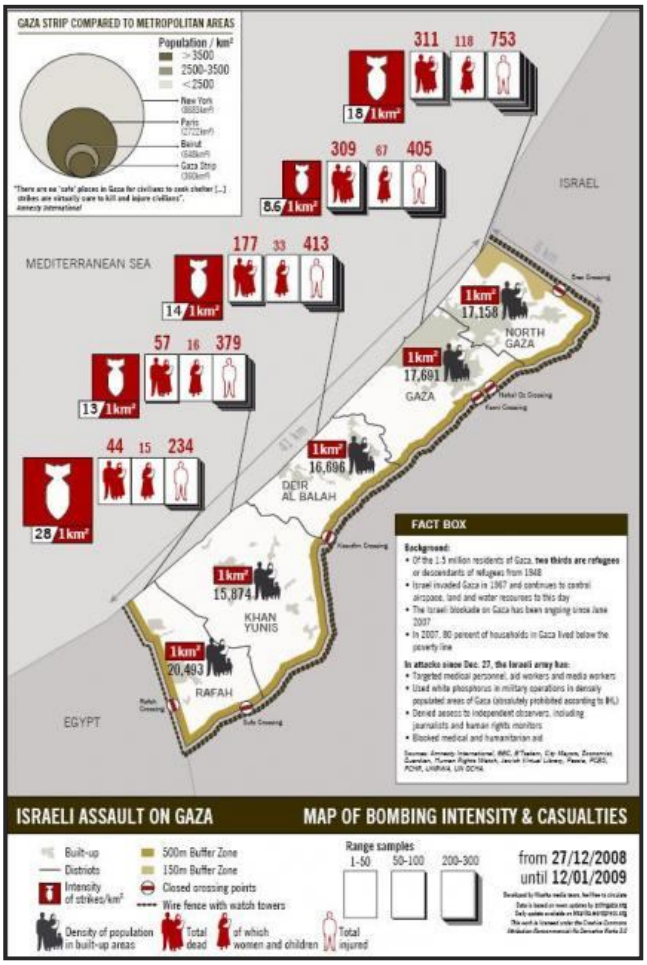

[۱]- http://www.israelsoccupation.info/

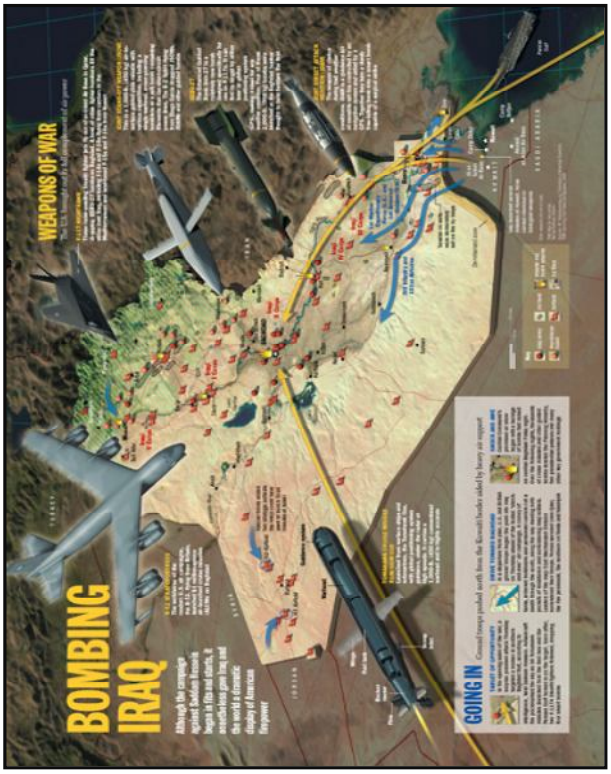

انهدام زیرساخت‌های عراق توسط آمریکا در جنگ ۲۰۰۳[۱]

از سویی برخی صاحبنظران، هدف از جنگ‌ها را کسب منافع اقتصـادی می‌دانند به عنوان مثال بروز جنگ خلیج فارس و حضور نظامی آمریکا در این

[۱]- http://www.joelertola.com/grfx/chrt_iraq.html

منطقه با انگیزه‌ها و ریشه‌های اقتصادی و تسلط بلند مدت بر منابع انرژی منطقه توسط این کشور قابل تحلیل است.[۱]

به هر حال امروز با مفهوم جدیدی از تهدید و جنگ مواجه هستیم، جنگ اقتصادی یعنی جنگ با ابزار و مؤلفه‌های اقتصادی بر علیه

[۱]- نفت به عنوان یک کالای استراتژیک و تاثیرگذار بر اقتصاد و سیاست بین‌المللی در سیاست خارجی آمریکا به عنوان بزرگترین مصرف کننده این منبع انرژی جایگاهی ویژه داشته است و همیشه دولت آمریکا بدنبال دستیابی به منابع جدید نفت برای استفاده از آن در صنایع نظامی و اقتصادی خود بوده است. توجه به مفروضات زیر بیانگر تلاش آمریکا برای سلطه بر منابع نفتی دنیا از جمله خاورمیانه می‌باشد: اولاً، در قرن ۲۱ همانند قرن گذشته انرژی فسیلی نقش برتر و مهمی در صنایع تولیدی و صنعتی ایفا می‌کند و به زودی جایگزینی برای این منبع انرژی یافت نمی‌شود؛ ثانیاً، سلطه بر منابع انرژی(اعم اکتشاف، تولید، عرضه، مصرف، هدایت و کنترل جریان آن و ...) یکی از راه‌های مهم و موثر در تسلط یافتن به جهان به شمار می‌رود؛ ثالثاً، در قرن حاضر منابع انرژی فسیلی دنیا (نفت و گاز) عمدتاً در خاورمیانه، خلیج فارس، دریای خزر، آسیای میانه و قفقاز وجود دارد، بویژه آنکه در نقاط دیگر دنیا این منابع در حال کاهش و پایان یافتن هستند، بنابراین سلطه بر منابع نفت خیز دنیا، راهی برای حفظ و گسترش قدرت، سلطه و برتری آمریکا به شمار می‌آید و اساسا استفاده از قدرت نظامی جهت پشتیبانی از جریان نفت همواره اساس سیاست خارجی آمریکا از سال ۱۹۴۵ تاکنون بوده است. در طی جنگ جهانی دوم رئیس جمهور وقت آمریکا فرانکلین روزولت، با انعقاد توافق نامه‌ای با پادشاه خاندان سعودی یعنی، عبدالعزیز بن سعود، تعهد نمود که در ازای بهره‌برداری از نفت عربستان، از خاندان سلطنتی این کشور در برابر دشمنان داخلی و خارجی حمایت نماید. همچنین، در ژانویه ۱۹۸۰، جیمی کارتر در سخنرانی سالانه‌ی خود بر جریان امن نفت از خلیج فارس تأکید کرد و آنرا جزء منافع حیاتی آمریکا برشمرد و اعلام کرد: «آمریکا از هر وسیله‌ای جهت حمایت از منافع خود استفاده خواهد کرد.» شهرام فرسایی، نقش نفت در هدایت سیاست خارجی آمریکا، ماهنامه‌ی دیدگاه‌ها و تحلیل‌ها، سال ۲۰، آبان ۱۳۸۵، ص ۵۴.

زیرساخت‌های اقتصادی یک کشور. بنابراین جنس جنگ و آلات و ادوات آن غالبا از نوع خمپاره، هواپیما، موشک و این قبیل تجهیزات و تسلیحات نیست، بلکه ابزار و آلات آن، مؤلفه‌ها و عوامل اقتصادی همچون پول، بانک، تحریم، محاصره‌ی اقتصـــادی، زیرساخت‌های مالی و ...، می‌باشد، از این رو شناخت محیط و تهدیدات جدید، امری ضروری است.

ایران اسلامی با طرح هدفمندسازی یارانه‌ها در کشور، دست به جراحی بزرگ اقتصادی زد و این کار همچنان با شجاعت، درایت و هوشمندی دولت محترم در حال انجام است و تمام تحولات آن به دقـت در دسـت بررسـی و مطالعه است. این کار در شـــرایطـــی انجام می‌شود که ایـران در حـوزه‌هـای مختلفی با رقبا و دشمنان درگیر است ولی بحمدالله از ثبات و اسـتحکام لازم برخوردار است. در صورتی که برخورد اقتصادی آمریکا با سایر کشورها مثل محاصره‌ی دریایی و اقتصادی کره‌ی شمالی[1] باعث ضعف شدید اقتصادی این

[1]- پایگاه اطلاع رسانی گلوبال ریسرچ با اشاره به ۶۰ سال تحریم علیه کره شمالی نوشـت: درست سه روز پس از آغاز جنگ کره در ژوئن ۱۹۵۰، تحریم‌های زیر توسط آمریکا علیـه کره شمالی آغاز شد و بطور پیوسته ادامه یافت:

- محدودیت در صادرات کالا و خدمات
- ممنوعیت بیشتر کمک های خارجی
- ممنوعیت سرمایه گذاری های بانکی
- ممنوعیت واردات از کره شمالی
- مسدود کردن هر نوع وام از سوی بنیادهای مالی بین المللی
- ممنوعیت صادرات کالاهایی با کاربرد دوگانه
- محدودیت ورود غذا و دارو به کره شمالی

هیچ کشوری در جهان مانند کره شمالی با چنین جنگ طولانی در حوزه اقتصاد روبرو نبوده است. پیکار اقتصادی علیه کره شمالی، تقریبا شبیه به همان تحـریم‌هـایی اسـت کـه نظـام

کشور شده[۱] به گونه‌ای که مردم این کشور در اثر این تحریم‌ها در مضیقه‌ی شدید غذایی قرار دارند.[۲]

بهداشتی عراق را در دهه ۹۰ میلادی ویران کرد و موجب شد نیم میلیون کودک زیر پنج سال بین سال های ۱۹۹۱ تا ۱۹۹۸ در آن کشور جان بدهند. این روند در گذشته نیز وجود داشته است، به عنوان مثال به علت محاصره‌ی دریایی آلمان، توسط نیروهای متفق، حدود ۷۰۰ هزار شهروند غیرنظامی آلمانی جان خود را از دست دادند. (۱۳۸۹/۴/۳۱:

http://www.khabaronline.ir/news-۷۷۷۳۲.aspx

[۱]- ارزیابی قطعنامه‌های تحریم اقتصادی شورای امنیت علیه کره شمالی و ایران حکایت از آن دارد که کره‌ی شمالی متعاقب انجام آزمایش موشکی و هسته‌ای تاکنون تنها ۳ قطعنامه ۱۶۹۵، ۱۷۱۸ و ۱۸۷۴ از شورای امنیت دریافت نموده که در مقایسه با ۵ قطعنامه ۱۶۹۶، ۱۷۳۷، ۱۷۴۷، ۱۸۰۳ و ۱۸۳۵ ایران که نخستین مورد آن در چارچوب ماده ۴۰ و ۴ و مورد دیگر در چارچوب ماده ۴۱ منشور ملل متحد به تصویب رسیده‌اند، دارای شدت و حدت به مراتب کمتری است. قطعنامه‌های شورای امنیت علیه ایران و کره‌ی شمالی در شرایطی به تصویب رسیده که ایران برخلاف کره شمالی نه‌تنها آزمایش هسته‌ای انجام نداده، بلکه بارها اعلام نموده که در پی دستیابی به انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای است.

http://www.khabaronline.ir/news-۱۳۰۰۶۹.aspx

[۲]- گزارش‌های سازمان ملل از روی آوردن مردم کره‌ی شمالی به خوردن علف برای زنده ماندن حکایت دارد. همچنین «برند گوکن» فعال بشردوستانه بین المللی که به تازگی از کره شمالی بازگشته از کمبود مواد غذایی برای حدود ۵ میلیون شهروند کره‌ی شمالی خبر داد. وی در گفتگو با هفته نامه فوکوس چاپ آلمان با اشاره به وضعیت وخیم مردم کره شمالی گفت کمبود مواد غذایی بیش از همه زنان و کودکان را در معرض خطر قرار داده است. بر این اساس نگرانی دیگر در کره شمالی کمبود دارو و امکانات بهداشتی است. گفتنی است از جمله عوامل وخیم شدن وضعیت اقتصادی کره‌ی شمالی تحریم‌های غرب به بهانه‌ی ادامه‌ی برنامه‌ی هسته‌ای این کشور است. اخیرا نیز دولت کره شمالی آمادگی‌اش را برای مذاکره در مورد برنامه‌ی هسته‌ای خود بدون هیچ پیش شرطی اعلام کرده است. (۱۳۹۰/۵/۱۴:

http://www.forum.۹۸ia.com

همچنین در ارتباط با موضوع هواپیمای مسافربری آمریکا که بر فراز لاکربی منفجر شد[۱]، لیبی متهم به شراکت در این حادثه شد و غرب ضمن لغو کلیه‌ی پروازهای لیبی، این کشور را تحت فشارهای شدید اقتصادی قرار دارد.

در موضوع مقابله با صدام نیز شاهد تحریم‌های اقتصادی آمریکا علیه عراق به منظور به زانو درآوردن این کشور بودیم[۲]؛ ضمن اینکه وضعیت ژئوپولیتیکی عراق نیز به گونه‌ای بود که امکان اعمال چنین تحریم‌هایی را از سوی آمریکا فراهم می‌ساخت، زیرا این کشور دسترسی محدودی به دریاهای آزاد دارد و کنترل ارتباطات این کشور به سادگی امکانپذیر است.

---

[۱]– در دسامبر سال ۱۹۸۸یک فروند هواپیمای مسافربری پان آمریکن با شماره سریال (paV۳۹N) با ۲۵۹ (برخی منابع ۲۷۰) نفر مسافر از فرودگاه هیتروی (Heathrow) لندن که در ساعت ۱۸:۲۵ دقیقه فرودگاه هیترو رو را به سمت جان اف کندی نیویورک ترک کرد، در ساعت ۲۱:۱۲ دقیقه بر فراز دهکده کوچکی به نام " لاکربی" واقع در اسکاتلند، در ارتفاع ۳۱۰۰۰ پایی منفجر و تمام سرنشینان آن کشته شدند. در پی این حادثه آمریکا دولت لیبی را مسوول این بمب گذاری معرفی کرد و تحریم‌هایی علیه این کشور از سوی واشنگتن و سازمان ملل اعمال شد.

http://oldpilot.com/post-۶۶۳.aspx و http://www.aerospacetalk.ir

[۲]– تحریم‌های آمریکا از سال ۱۹۹۰ به مدت ۱۴ سال علیه کشور عراق، اعمال شد.

محدودیت دسترسی عراق به آب‌های آزاد[۱]

سایر دسترسی‌های عراق نیز با اعمال فشارهای سیاسی هر چه بیشتر به منظور تضعیف کامل این کشور، محدود شد به نوعی که بعد از چند سال کـه از محاصره‌ی اقتصادی عراق توسط آمریکا گذشت، نرخ مرگ و میر کودکـان و مردم این کشور افزایش یافت و در ادامه‌ی این وضعیت، به منظـور کـاهش

[۱] – http://۰.tqn.com/d/geography/۰/۱/j/۳/iz-۱۵۰.gif

بازتاب‌های سیاسی تحریم‌ها در عراق، بحث فروش نفت در مقابل دارو و غذا[۱] از سوی سازمان ملل مطرح شد.[۲] به هر حال چنین مصادیقی بیانگر آن است که آمریکایی‌ها در موضوع تحریم دارای سابقه و تجربیات زیادی می‌باشند.

همچنین با نگاهی به مفاد قطعنامه‌های (۱۷۳۷[۳]، ۱۷۴۷[۴] و ۱۸۰۳[۱]) صادره از سوی سازمان ملل علیه ایران که با فشار آمریکا و لابی صهیونیست

---

[۱]- The **Oil-for-Food Programme**, established by the United Nations in ۱۹۹۵ (under UN Security Council Resolution ۹۸٦) was established with the stated intent to allow Iraq to sell oil on the world market in exchange for food, medicine, and other humanitarian needs for ordinary Iraqi citizens without allowing Iraq to boost its military capabilities. http://en.wikipedia.org/wiki/Oil-for-Food_Programme

[۲]- برنامه نفت در برابر غذا (Program Oil-for-Food) سازمان ملل متحد نام برنامه‌ای است که با صدور قطعنامه ۹۸۶ شورای امنیت سازمان ملل متحد در تاریخ ۱۴ آوریل ۱۹۹۵ و به دنبال تحریم‌های سازمان ملل ضد عراق پس از حمله این کشور به کویت به اجرا درآمد و تا ۲۱ نوامبر ۲۰۰۳، همزمان با اشغال نظامی عراق توسط آمریکا ادامه داشت. مطابق قطعنامه ۹۸۶ شورای امنیت عراق می‌توانست محصولات نفتی خود را صادر کرده و از عواید آن برای بهره گیری در جهت نیازهای انسانی (مواد غذایی و دارویی) استفاده کند، عراق ابتدا این قطعنامه را در ۱۵ آوریل ۱۹۹۵ رد کرد ولی در نهایت در ۲۰ مه ۱۹۹۶ آن را پذیرفت.

[۳]- این قطعنامه در ۲۳ دسامبر ۲۰۰۶ به منظور اعمال فشار و پایان دادن ایران به غنی‌سازی اورانیوم جهت برنامه‌های هسته‌ای، علیه ایران صادر شد.

[۴]- قطعنامه ۱۷۴۷ شورای امنیت مربوط به پرونده‌ی هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران است که در تاریخ ۲۴ مارس ۲۰۰۷ میلادی، (برابر با ۴ فروردین ۱۳۸۶) از سوی شورای امنیت سازمان ملل متحد علیه ایران صادر شده است. در این قطعنامه از تمامی کشورهای جهان خواسته شده است تا فعالیت خود را با شرکت‌های ایرانی که در زمینه انرژی هسته‌ای فعالیت دارند، محدود کنند. همچنین ممنوعیت صادرات و واردات سلاح‌های سنگین به ایران از دیگر موارد صادره در این قطعنامه است.

صورت گرفت، ملاحظه می‌شود که ۸۵٪ از محتوای قطعنامه‌ها و پیوست‌های مربوطه، دارای محتوای اقتصادی و تنها ۱۵٪ از محتوای سیاسی و نظامی برخوردار است و لذا تحریم بانک‌ها و برخی اقلام و اجناس اساسی و ضروری، تحریم معاملات بین کشوری، ممانعت از ورود فن‌آوری‌های جدید و منظور نمودن مفهومی به نام پول‌شویی[۲] که در شرایط تهدید می‌تواند مانع انجام معاملات نقدی کشور شود، از همین زاویه قابل بررسی است.

۵- قطعنامه های شورای امنیت سازمان ملل[۳]

روند جنگ اقتصادی آمریکا علیه ایران، گویای آن است که برنامه‌ی جامعی از سوی دشمنان، با بهره‌گیری از ابزارهای جنگ اقتصادی علیه ایران طراحی و به مورد اجرا گذارده شده است

---

[۱]- این قطعنامه در ۳ مارس ۲۰۰۸ (میلادی) در محکومیت برنامه‌ی هسته‌ای ایران، علیه ایران صادر شده است.

[۲]- پولشویی «Money laundering»: هر نوع عمل یا اقدام به عمل برای مخفی کردن یا تغییر ظاهر هویت عواید نامشروع به طوری که وانمود شود از منابع نامرئی سرچشمه گرفته است، پولشویی گویند. این اعمال زمانی اتفاق می‌افتد که درآمدهای کسب شده توجیه قانونی نداشته و برای این که از حالت غیرقانونی خارج شوند و شکل پول‌های معمول را به خود بگیرند، بوسیله پولشویی، تطهیر می‌شوند. به عبارت ساده‌تر قانونی کردن درآمدهای غیر قانونی، مشروع کردن پول‌های نامشروع و تطهیر پول‌های حرام و یا تبدیل پول‌های کثیف ناشی از اعمال خلاف به پول‌های تمیز و پاک، پولشویی می‌باشد.

http://hamshahrionline.ir/news-۱۰۲۴۲۶.aspx

[۳]- برای مطالعه متن کامل قطعنامه ر.ک:

www.isisnucleariran.org/assets/pdf/unsc_res۱۸۰۳.pdf

قطعنامه ۱۷۴۷ شورای امنیت سازمان ملل[۱]

United Nations S/RES/1747 (2007)

Security Council

Distr.: General

24 March 2007

Resolution 1747 (2007)

Adopted by the Security Council at its 5647th meeting on 24 March 2007

The Security Council,

Recalling the Statement of its President, S/PRST/2006/15, of 29 March 2006, and its resolution 1696 (2006) of 31 July 2006, and its resolution 1737 (2006) of 23 December 2006, and *reaffirming* their provisions,

قطعنامه ۱۷۳۷ شورای امنیت سازمان ملل[۲]

United Nations S/RES/1737 (2006)*

Security Council

Distr.: General
27 December 2006

Resolution 1737 (2006)

Adopted by the Security Council at its 5612th meeting, on 23 December 2006

The Security Council,

Recalling the Statement of its President, S/PRST/2006/15, of 29 March 2006, and its resolution 1696 (2006) of 31 July 2006,

Reaffirming its commitment to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, and recalling the right of States Party, in conformity with Articles I and II of that Treaty, to develop research, production and use of nuclear energy for peaceful purposes without discrimination,

---

[۱] – برای مطالعه متن کامل قطعنامه ر.ک:

www.iaea.org/newscenter/focus/iaeairan/unsc_res۱۷٤۷-۲۰۰۷.pdf

[۲] – برای مطالعه متن کامل قطعنامه ر.ک:

www.un.org/sc/committees/۱۷۳۷/pdf/۱۷۳۷ConsolidatedList.pdf

قطعنامه ۱۸۰۳ شورای امنیت سازمان ملل[۱]

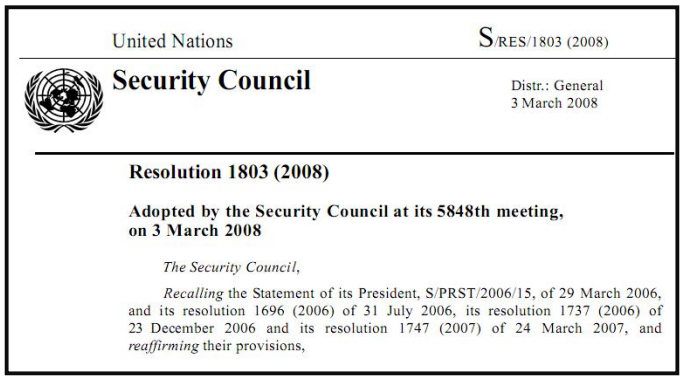

United Nations S/RES/1803 (2008)

Security Council

Distr.: General
3 March 2008

Resolution 1803 (2008)

Adopted by the Security Council at its 5848th meeting, on 3 March 2008

The Security Council,

Recalling the Statement of its President, S/PRST/2006/15, of 29 March 2006, and its resolution 1696 (2006) of 31 July 2006, its resolution 1737 (2006) of 23 December 2006 and its resolution 1747 (2007) of 24 March 2007, and *reaffirming* their provisions,

.

قانون داماتو[۲] که با هدف تحریم نفتی ایران از سوی آمریکا علیه ایران به مورد اجرا گذارده شد، از جمله اقدامات در راستای جنگ اقتصادی علیه ایران

---

[۱] – برای مطالعه متن کامل قطعنامه ر.ک:
www.isisnucleariran.org/assets/pdf/unsc_res۱۸۰۳.pdf

[۲] – در ۱۴ مرداد ۱۳۷۵ «آلفونسو داماتو» سناتور ایتالی‌الاصل جمهوری خواه آمریکا طرح جدیدی برای تحریم اقتصادی ایران به بیل کلینتون ـ رئیس جمهور وقت ـ ارائه کرد و مورد تصویب کنگره قرار گرفت. به موجب این طرح، هر شرکت یا دولتی که بیش از ۴۰ میلیون دلار در صنایع نفت و گاز ایران سرمایه‌گذاری کند، دچار مجازات اقتصادی آمریکا خواهد شد. این طرح هر ۵ سال یکبار بازبینی می‌شود. طرح داماتو مرحله تازه‌ای از یک رشته تحریم‌های اقتصادی است که در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی از سوی آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران وضع شده است. بلوکه کردن دارایی‌های ایران و عدم تحویل تجهیزات نظامی خریداری شده از این کشور، اولین نمونه‌های تحریم ایران توسط آمریکا محسوب می‌شود.

بود. ضمن اینکه این موضوع، آسیب پذیری‌هایی را نیز برای آمریکـائی‌هـا در بر داشت.

در همین راستا آمریکا قرارگاه جنگ اقتصادی خود را بر علیـه ایـــران سازمـــاندهی و راه‌اندازی نمود[۱]، این قرارگاه، هدایت، سیاست‌گذاری، پایش[۲] فعالیت‌های اقتصادی، نظارت بر اجرای قطعنامه‌ها و طراحی تحریم‌های جدید علیه ایران را در دستور کار خود دارد.

«آلفونسو داماتو» طراح تحریم اقتصادی علیه ایران در دوره‌ی کلینتون

[۱]- از تشکیل قرارگاه جنگ اقتصادی واشنگتن علیه ایران در کشور امارات متحـده عربـی، تحت نظارت خزانه‌داری آمریکا خبر داد. سردار جلالی رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور در ادامه افزود: آمریکا با ایجاد این قرارگاه و کنترل مبادلات اقتصادی اتباع ایرانـی، حـدود ۴۰۰ شرکت ایرانی در دبی را بلوکه کرده است. وی با اشاره بـه نـاتوانی آمریکـا در جنـگ مستقیم نظامی با ایران تصریح کرد: هم اکنون اقتصاد محور اصلی تهـاجم غـرب و آمریکـا علیه ایران را تشکیل می‌دهد. (برگرفته از متن گفتگوی رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور در گفتگو با نسیم، به تاریخ ۱۳۹۰/۲/۵:

http://www.asremrooz.ir/vdcjfmeizuqei.sfu.html

[۲]- Monitoring

آمریکا، تحریم اقتصادی هوشمند[۱] علیه ایران را دنبال می‌کند، ضمن اینکه تحریم‌های آمریکا علیه ایران، فراتر از تهدیدات سازمان ملل می‌باشد. در برآوردهای اولیه، تصور آمریکائی‌ها این بود که با اعمال فشارهایی در موضوع بنزین و ... می‌توانند بر ما تأثیرات فلج کننده‌ای بگذارند[۲]، به همین دلیل طرح تحریم فروش بنزین را مطرح کردند که خوشبختانه با اقدام بسیار فوری و لازم وزارت نفت و حمایت دولت، کشور به مرز خودکفایی در بنزین[۳] رسید و توانست از تهدیدات، فرصت بسازد.

---

[۱] – ***Smart Sanction:*** A sanction intended to affect only a particular area of a country's activities or economy.
(http://dictionary.reference.com/browse/smart+sanction)

[۲]– طرح تحریم صادرات بنزین به ایران در بهار سال ۱۳۸۸ کلید خورد، زمانی که سناتور جان کیل به نمایندگی از ۲۵ سناتور مجلس سنای آمریکا (مجلسی که یکصد و یک نماینده دارد) از آغاز روند اجرایی تحریم صادرات بنزین به ایران خبر داد و گفت: باید به کمپانی-های صادرکننده‌ی بنزین به ایران اعلام شود که دو راه می‌توانند برگزینند: یا اقتصاد ایران با حجم مبادلات ۲۵۰ میلیارد دلاری یا اقتصاد آمریکا با حجم سیزده تریلیون دلاری و این حق انتخاب برای آنها محفوظ است. ایران روزانه حدود ۲۱ میلیون لیتر بنزین وارد می‌کند. بخش اعظم بنزین وارداتی ایران توسط شرکت ریلاینس، شرکت فرانسوی توتال، شرکت‌های سوئیسی ویتول و گلنکور و شرکت بریتانیایی بریتیش پترولیوم تأمین می‌شود و شرکت بیمه‌ی لویدز لندن بیمه کننده‌ی بیشتر محموله‌های بنزین صادراتی به ایران است.
http://www.khabaronline.ir/news-۶۴۰۰۶.aspx۱۳۸۹/۳/۳

[۳]– مسعود میرکاظمی (وزیر نفت) در تاریخ ۱۳۸۹/۶/۲۴ در جمع خبرنگاران در تشریح جزئیات طرح تولید ضربتی بنزین در واحدهای پتروشیمی با بیان اینکه طرح تولید بنزین سوپر در شش مجتمع پتروشیمی کشور آغاز شده است، اظهار داشت: «در حال حاضر بنزین به داخل کشور وارد نمی‌شود و اگر هم وارداتی داشته باشیم برای افزایش ظرفیت ذخایر استراتژیک بنزین کشور است.» وی با اعلام این که طرح تولید ضربتی بنزین در مجتمع‌های

آمریکا با اعمال فشارهای زیاد به ایران از طریق قطعنامه‌ها، تضعیف توان مالی ایران را در بهره‌برداری از پروژه‌های بزرگی همچون پروژه‌ی عسلویه به نام فاینانسینگ[1] دنبال می‌نمودند و برای کشورهای اروپایی و ... که حتی سهام بسیار اندکی در پروژه‌های نفتی ایران داشتند، جریمه‌های اقتصادی سنگینی در نظر گرفتند. متعاقب این موضوع، برخی کشورها قرادادهای خود را نیمه کاره رها کرده و از ایران رفتند و علیرغم تلاش‌های خوب و در خور تقدیری که به منظور جایگزین سازی منابع صورت گرفت ولی در مجموع نتوانستیم از یک چنین منابع اقتصادی به خوبی استفاده کنیم.

به هر حال شرایط به گونه‌ای است که آمریکا تلاش می‌کند در تمام معاملات اقتصادی منطقه که ایران یک طرف آن محسوب می‌شود، دخالت نموده و تحریم‌ها و محدودیت‌هایی را اعمال نماید.

به عنوان مثال در ارتباط با خط انتقال گاز ایران از طریق پاکستان و هندوستان به چین به نام

پتروشیمی با هماهنگی تمامی مجموعه‌های وزارت نفت همچون شرکت ملی نفت، پتروشیمی، خطوط لوله، حمل و نقل دریایی و پالایشگاه های نفت انجام شده است.(خبرگزاری مهر، ۱۳۸۹/۶/۲۴:

http://www.mehrnews.com/fa/newsdetail.aspx?NewsID=۱۱۵۱۸۱۳

[1]- فاینانس (Financing/ Finance) در مواقعی صورت می‌گیرد که فروشنده‌ی کالا حاضر به قبول اعتبار اسنادی مدت دار نمی‌گردد و خریدار به خاطر فقدان نقدینگی قادر به افتتاح اعتبار اسنادی نمی‌باشد معمولاً خریدار از یک موسسه‌ی مالی درخواست می‌کند که وارد معامله شود و وجه معامله را به فروشنده نقداً پرداخت کند. معمولا این تسهیلات بلند مدت است.

«خط لوله‌ی صلح»[۱] که می‌تواند منجر به آرامش و صلح بین پاکستان و چـین در منطقه‌ی کشمیر[۲] شود، آمریکا هم از طریق هند و هم از طریق پاکستان، به ایران فشار آورد که در این خصوص توافقی صورت نگیرد. از این رو آمریکا

[۱]– منظور همان خط لوله صلح است که نام خط لوله گاز صادراتی ایران به هند و پاکستان است که براساس تفاهم‌های انجام شده، ایران متعهد می‌شود که تا مدت ۲۵ سال، گاز خـود را با قیمت توافقی به هند و پاکستان بفروشد. این مسیر اقتصادی‌ترین روش تـامین انـرژی شبه قاره هند می‌باشد. مذاکراتی پیرامون پیوستن ترکمنستان و قطر به ایران برای تامین گاز طبیعی این پروژه بزرگ مطرح شده است.

http://www.caspianstudies.com/

مسیر خط لوله صلح بین ایران، پاکستان و هند

[۲] – **کشمیر** نام منطقه‌ای است که زمانی دارای دولتی سلطنتی در هیمالیا بوده است و امروزه بخش‌هایی از آن مورد ادعای کشورهای چین، هندوستان و پاکسـتان اسـت. هنـد دو سـوم کشمیر را کنترل می‌کند و پاکستان یک سوم باقیمانده را در کنترل خود دارد. هر دو کشـور مدعی تمامی منطقه هستند. جدایی‌خواهان مسلمان در کشمیر هنـد از سـال ۱۹۸۹ مـیلادی برای استقلال یا ادغام با پاکستان می‌جنگند، و در جریان آن تاکنون بـیش از ۴۷ هـزار تـن کشته شده‌اند.

تقریبا در ارتباط با تمامی معاملات اساسی و عمده‌ی ایران با سایر کشورها اثرات تخریبی و تحدیدی دارد.

همچنین در موضوع خط لوله‌ی باکو به جیحان[۱]، همین فشارها از سوی غرب اعمال شد و منجر به حذف مسیر ایران شد.

همچنین غرب، کریدور ارتباطی شمال به جنوب[۲] را که مربوط به ارتباط کشورهای آسیای میانه به دریای عمان و خلیج فارس بود را با طرح مسیر

---

[۱]- طول خط لوله باکو، تفلیس، جیحان (بی.تی.سی/Baku–Tbilisi–Ceyhan pipeline =BTC) یک هزار و ۷۶۸ کیلومتر است که ۴۴۳ کیلومتر آن در خاک آذربایجان، ۲۴۹ کیلومتر در خاک گرجستان و یکهزار و ۷۶ کیلومتر در خاک ترکیه واقع شده است. ساخت این خط لوله در آوریل ۲۰۰۳ آغاز شد و در ۱۸ مه ۲۰۰۵ به بهره برداری رسید. صادرات نفت با خط لوله بی.تی.سی روزانه حدود یک میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه در روز است. (به نقل از شبکه اطلاع رسانی نفت و انرژی «شانا»: ۱۳۸۹/۹/۲۰:

http://www.shana.ir/۱۶۲۶۲۶-fa.html

[۲]- کریدور حمل و نقل بین‌المللی مهمی که در زمینه ترانزیت کالا بین کشورهای آسیایی و اروپایی تاکنون به وجود آمده است، کریدور شمال – جنوب است. این کریدور ارتباط ترانزیتی کشورهای شمال اروپا، اسکاندیناوی و روسیه را از طریق ایران با کشورهای حوزه خلیج‌فارس، حوزه اقیانوس هند و جنوب‌شرقی آسیا برقرار می‌سازد. این کریدور حمل و

موازی پاکستان و افغانستان با موانعی روبرو ساختند. مفهوم چنین تلاش‌هایی این است که غرب تلاش می‌کند تمام حوزه‌هایی کـه ایـران در آنهـا فعالیـت

نقل که بخش مهمی از آن از خاک ایران می‌گذرد در حال حاضر کوتاه‌ترین، کم‌هزینه‌ترین و سریع‌ترین مسیر ترانزیت کالا بین آسیا و اروپا به شمار می‌رود. کریدور یـاد شـده در حـال حاضر از بندر بمبئی در حوزه اقیانوس هند آغاز و از طریق دریا به بنـدرعباس در جنـوب ایران متصل می‌شود. در داخل خاک ایران کالاهای ترانزیتی از طریق حمل و نقل جاده‌ای یا ریلی به بنادر شمالی کشور انتقال یافته و از مسیر دریای خزر به بنادر آسـتاراخان و لاگـان روسیه حمل می‌شوند. هزینه حمل کالاهای ترانزیتی از طریق کریدور شمال- جنوب تا ۳۰ درصد نسبت به سایر مسیرهای سنتی ارزان‌تر است. به علاوه آنکه این کریدور تقاطع‌هـای متعددی با کریدورهای موجود میان کشورهای آسیای میانـه و اروپـا از جملـه «تراسـکا» و «آلتید» دارد که این تقاطع‌ها به توزیع متوازن بار در سطح منطقـه کمـک زیـادی مـی‌کنـد. کریدور حمل و نقل شمال- جنوب از جمله ده کریدور ترانزیتی ریلـی و ترکیبـی تعریـف شده در کنفرانس حمل و نقل اروپا- آسیا در سال ۱۹۹۳ است که در اتحادیه اروپا مشخص شده است.

http://www.donya-e-eqtesad.com/

کریدور شمال به جنوب

منفعت‌زای اقتصادی و بلند مدت دارد را با اقدامات تخریبی، مداخله یا تحریم و ... با مشکلات جدی و اساسی مواجه سازد.

کریدور شمال – جنوب

Corridor "North-South"[1]

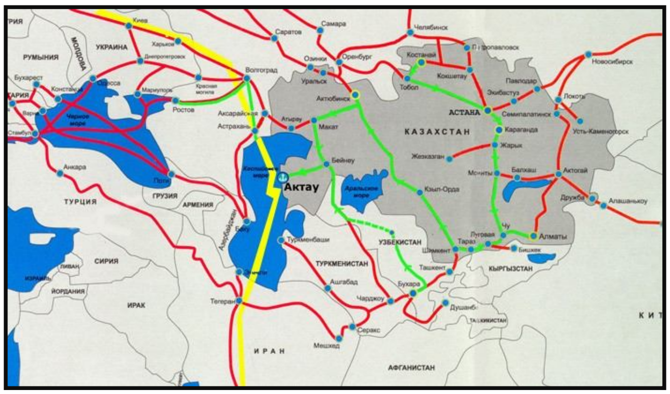

مفهوم دیگری که آمریکایی‌ها برای کنترل کشورها و از جمله ایران دنبال می‌کنند بحث مانیتور کردن فعالیت‌های اقتصادی کشورها است.

[1] -http://www.portaktau.kz/eng/Maps/corridors/

آمریکا برای تحلیل اقتصادی کشورها از مدل بخصوصی استفاده می‌کند و آنرا در کشورهای مختلفی بکار برده است؛ گـام اول در ایـن مـدل، تمرکـز فشارها بر کشور هدف است، به این معنا که بدون اطلاع، یک سلسله اقدامات را بر علیه فعالیت‌های اقتصادی کشور هدف انجام می‌دهد و تلاش می‌کند بـه هر شکل ممکن، اقدامات مورد نظر آنها از سپر دولت عبـور کنـد، از ایـن رو کشور هدف را مدام با نظرسنجی، نظرسازی و بازی با افکار عمومی، مـانیتور می‌کند. به این صورت با قطع یا تحریم سوخت، اعمال فشـارهای اقتصـادی، ممانعت از ورود برخی فناوری‌ها و کالاهای اساسی و وادار کردن کشـورهای دیگر برای پیوستن به آنها در تحریم کشور هدف، باعث می‌شود که فشارهای اقتصادی، بازتاب و اثرات منفی خود را بر مردم وارد سازد.

بـه عنـوان مثـال در موضـوع ایـران، مـا شـاهد نظرسـنجی و بعضـا نظرسازی‌های گسترده و پیوسـته‌ی کشـورهای غربـی، اروپـایی و آمریکـایی پیرامون طرح هدفمندی یارانه‌ها بودیم[1]، به نوعی که مراکز نظرسنجی آمریکا، هفته‌ای یکبار این کار را تکرار می‌کردند تا ببینند آیا تأثیرات فشـار اقتصـادی

[1]- مؤسسات آمریکایی و اروپایی طی یک سال گذشته ۷۰۰ نظر سـنجی را در شهـــرهای مختلف ایران در زمینه هدفمند کردن یارانه‌ها انجام داده‌اند. این نظرسنجی‌ها که بخشی از ان بصورت تلفنی و بخش دیگر توسط عوامل داخلی آنان در پوشش های مختلف، موسسـات داخلی و سفارتخانه ها با جامعه آماری ۲ تا ۳ هزار نفر انجام شده موافقت و مخالفت با این طرح، تاثیر آن بر زندگی مردم، دورنمای آن، پاسخ شهروندان به فشارهای احتمـالی نسـبت به برخی افزایش قیمت‌ها و... مورد توجه قرار داده است. گفتنی است غرب در پیغـامی بـه سران فتنه خبر داده و تصریح کرده بود که خواستار بازسازی شبکه‌ی اجتماعی فتنه همزمان با آغاز طرح هدفمند کردن یارانه‌ها می‌باشد.

http://www.khabaronline.ir/news-۹۶۸۴۶.aspx۱۳۸۹/۷/۱۰

ناشی از طرح هدفمندی یارانه‌ها، به مردم رسیده است یا نه؟ و آیا آثار و پیامدهای منفی این موضوع توانسته زندگی و معیشت مردم را تحت تأثیر قرار بدهد یا نه؟ و مدام این موضوع را پیگیری می‌کردند تا به محض تحت تأثیر قرار گرفتن مردم، فضای عمومی کشور را از طریق عوامل ستون پنجم و ابزارهای عملیات روانی، تشویق به نافرمانی، تظاهرات و اعتراضات اجتماعی، درگیری مردم با دولت، اغتشاش و ... کنند. سپس با یکسری اقدامات تکمیلی مثل؛ حملات سایبری به بانک‌ها و زیرساخت‌های اقتصادی، فشار اقتصادی مضاعفی بر جامعه تحمیل نمایند[۱]، ضمن اینکه علائم و شواهدی نیز دال بر امکان وقوع چنین حوادثی در کشور را بدست آورده بودند.

در سال ۱۳۸۹، شاهد حملات سایبری[۲] به دو حوزه‌ی اساسی کشور بودیم که این موضوع در راستای جنگ اقتصادی علیه ایران صورت گرفت.

---

[۱]- رییس کل بانک مرکزی (محمود بهمنی) در بیست و یکمین همایش سالانه‌ی سیاست‌های پولی و ارزی از حدود ۳۰۰ هزار حمله‌ی سایبری به سیستم خودپردازهای بانکی همزمان با واریز یارانه‌های نقدی خبر داد. ایشان با بیان این که در ۲۸ آذر ماه سال ۱۳۸۹، همزمان با آغاز برداشت اولین سری از یارانه‌های نقدی حدود ۱۸ میلیون تراکنش در یک بانک و ۱۴ میلیون تراکنش در یک بانک دیگر ثبت شده است، افزود: ما همزمان پرداخت ۱۴۰ میلیون قبض آب و گاز و برق و پرداخت حقوق را نیز در همان ایام داشتیم و خودمان بسیار نگران عملکرد سیستم خودپردازها بودیم. وی افزود: نکته‌ی قابل توجه این بود که ما به طور معمول در طول سال مواجه شدن سه درصد خودپردازها با خرابی را شاهد هستیم اما در آن روز خاص چهار یا پنج خودپرداز فقط از کار افتاد. (۱۳۹۰/۲/۲۷: http://www.bina.ir/)

[۲]- Cyber Attack

یکی از این حوزه‌ها، حوزه‌ی صنعت کشور بود که دشمن با انتشار ویروس «استاکس نت»[۱] ، قصد اقدامات تخریبی داشت.

[۱]– نشریه آتلاتیکو در تاریخ ۱۰ مرداد ۱۳۹۰ (اول اوت ۲۰۱۱) درباره نحوه عمل استاکس نت «Stuxnet»، نوشت: «این ویروس از یکی از نقص‌های ویندوز میکروسافت استفاده می-کند و در زمانی که اکسپلورر در حال اسکن آن است خود را بر روی کامپیوتر نصب می‌کند. استاکس نت اطلاعات پیکربندی سیستم‌ها را درست به مانند یک جاسوس صنعتی کپی برداری می‌کند. از جمله اهداف تعریف شده برای این ویروس، نفوذ در سیستم کنترل راکتور نیروگاه بوشهر و از کار انداختن ۹۸۴ دستگاه‌های سانتریفوژ در مراکز هسته‌ای ایران بوده که ناموفق بوده است. در اکتبر ۲۰۱۰ «بروس اشنایر»، یکی از کارشناسان امنیت کامپیوتری، اظهار داشت که ساخت این ویروس بسیار پرهزینه بوده و برای نوشتن این ویروس به ۸ تا ۱۰ نفر به مدت ۶ ماه نیاز است.»

http://www.itf.org.ir/persian/showitem.aspx
http://www.yjc.ir/portal/NewsDesc.aspx?newsid=۴۷۹۸۹۱

ویروس استاکس نت، به طور خاص محصولات شرکت زیمنس آلمان (که در بسیاری از مراکز صنعتی و زیرساختی مهم کشور ما استفاده می‌شود) را مورد حمله قرار می‌دهد. این تجهیزات در مراکز حساسی چون نیروگاه‌ها، چاه‌های نفت، مراکز دیس پچینگ و بسیاری از صنایع دیگر به کار برده می‌شوند و اخلال در عملکرد آنها می‌تواند باعث بروز حوادث خطرناکی مانند انفجار یا تخریب تجهیزات گردد. از سوی دیگر بنا به اعلام مسئولین کشور این ویروس امکان استخراج اطلاعات از این سیستم‌ها و ارسال آن به مراکز خارج از کشور را داشته است. منتشر کنندگان این ویروس به صورت مرتب آن را به روزرسانی کرده و قابلیت‌های جدیدی به آن اضافه می‌کنند.

http://www.sokhaneashena.ir۱۳۸۹/۸/۱/

جزئیات فعلی این بدافزار در وب سایت ماهر «مرکز مدیریت امداد و هماهنگی عملیات رخداد رایانه‌ای» به نشانی www.certcc.ir آمده و مجموعه ای از اخبار و اطلاعات و مقالات در بخش توصیه های امنیتی این سایت خاص این ویروس گذاشته شده است.

گسترش ویروس استاکس نت در کشورهای مختلف[۱]

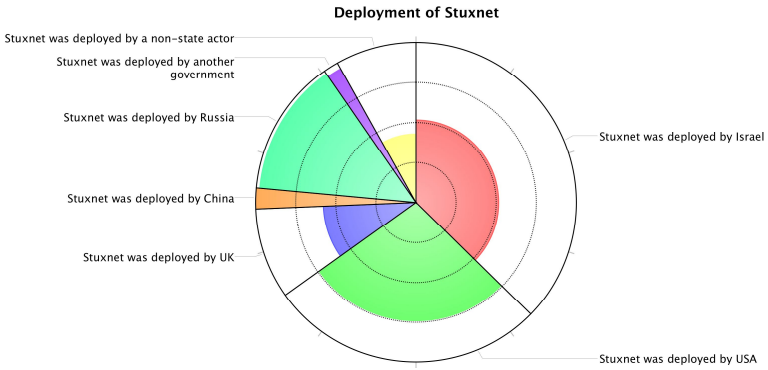

ویروس مذکور، در محیط سیستم عامل ویندوز و نرم افزار «اسکادا»[۲] از شرکت «زیمنس»[۳] آلمان فعالیت می‌کند و فرآیندهای بخش انرژی را مدیریت و کنترل می‌کند. هدف اصلی از انتشار این ویروس در صنعت، فلج و از

[۱]–http://www.veriluma.com/wp-content/uploads/۱۱/۲۰۱۰/

[۲] –SCADA (Supervisory Control and Data Acquisition) System

[۳]– زیمنس (به آلمانی Siemens AG) :بزرگترین شرکت مهندسی اروپاست، که در آلمان قرار دارد و دفاتر مرکزی آن در برلین و مونیخ است. و شامل ۱۵ زیربخش است. کارکنان این شرکت در مجموع به ۴۸۰ هزار نفر می‌رسند. درآمد این شرکت در سال ۲۰۰۸ بالغ بر ۱۱۰ میلیارد دلار آمریکا بود. امروزه شرکت زیمنس در حوزه‌های قدرت، اتوماسیون، کنترل، اطلاعات و ارتباطات، نیروگاه، پزشکی، حمل ونقل و خدمات فعالیت دارد و در برخی حوزه‌ها نظیر صنعت اتوماسیون، فناوری سیستم‌های تصویربرداری طبی، نوآوری در مدیریت اطلاعات فرایندهای بهداشت و سلامت، سرآمد شرکت‌های مهندسی برق و الکترونیک است. وب‌گاه: http://w۱.siemens.com

کاراندازی شبکه‌های آب، برق و سیستم‌های مربوط به انرژی هسته‌ای است، که خوشبختانه اقدامات مهار و مقابله با این ویروس از طریق بخش سایبر در حوزه‌ی پدافند غیرعامل انجام شد.

بنابراین دامنه‌ی تهدیدات علیه ایران، انواع و ابعاد مختلفی دارد که برای بدست آوردن شمای کلی آن باید هر یک از قطعات تهدید همچون قسمت‌های مختلفی از یک پازل، در کنار هم چیده شود تا گستره‌ی واقعی تهدیدات، بهتر شناخته شود.

در پی تصمیم وزارت خزانه‌داری آمریکا[1] برای وضع تحریم‌های اقتصادی سازمان ملل علیه ایران، دبی به عنوان یکی از مراکزی که دارای تعاملات اقتصادی با ایران است، در کانون توجه آمریکا قرار گرفت. این در

[1]– وزارت خزانه داری ایالات متحده آمریکا (United States Department of the Treasury) یکی از پانزده وزارتخانه‌های آمریکا است. این وزارتخانه در سال ۱۷۸۹ طبق لایحه کنگره برای مدیریت سود مالی دولت تاسیس شد و توسط وزیر خزانه‌داری که عضوی از کابینه‌ی آمریکا است، مدیریت می‌شود. این وزارتخانه در سال ۲۰۰۷، با ۱۱ میلیارد دلار بودجه، دارای ۱۱۵/۸۹۷ نفر کارمند بوده است.

حالی است که بیش از هشت هزار واحد تجاری ایرانی در دبی قرار دارد[۱] و آمریکا از این طریق تلاش می‌کند فعالیت‌های مالی و تجاری ایران را رصد - کند. در همین راستا با اعمال فشارهایی، معاملات نقدی دبی با ایران را حذف و به سمت معاملات بانکی سوق داده است تا بهتر و بیشتر بتوانند فعالیت‌های اقتصادی ایران را کنترل نمایند و لذا شرکت‌های با بیش از ۵۰۰ دلار معامله‌ی نقدی با ایران، باید پاسخگوی آمریکا باشند و جرایمی نیز در این خصوص برای آنها در نظر گرفته شده است و این کار عمدتا با هدف کنترل کشورهای نزدیک به جمهوری اسلامی ایران صورت گرفته که قادر هستند بخشی از نیازمندی‌های کشور ما را برطرف نمایند. در همین ارتباط شاهد مسدود، محدود، محصور و بلوکه نمودن حدود ۷۰۰ شرکت طرف معامله با ایران در حوزه‌ی کشورهای خلیج فارس هستیم.

بنابراین فعالیت‌های دشمنان علیه ایران، کاملا هوشمندانه و از قبل طرحریزی و برنامه‌ریزی شده است. برای مقابله با دشمنان در حوزه‌ی جنگ اقتصادی لازم است بخشی در دولت و وزارت امور اقتصاد و دارایی با هماهنگی دستگاه‌های امنیتی و دفاعی به نام «قرارگاه دفاع اقتصادی» تشکیل شود و با تجزیه و تحلیل کلیه‌ی فعالیت‌های اقتصادی که علیه ایران صورت می‌گیرد، راهکارهای مقابله و برخورد را بیابند. جنگ اقتصادی دشمن علیه

---

[۱]- سرمایه گزاران ایرانی و ایرانیان امارات متحده عربی ٪۱۰ جمعیت این کشور یعنی (تقریبا ۴۰۰ هزار نفر) را تشکیل می‌دهند. ایرانیان امارات مجموعا ۱۰ هزار شرکت بزرگ و کوچک را در امارات متحده عربی می‌گردانند. داد و ستد تجاری و مبادله کالا بین ایران و امارات متحده عربی از سال ۲۰۰۵ تا سال ۲۰۰۹ ، سه برابر شده است.

http://www.anvarionline.net/

ایران اسلامی، جنگی تمام عیار و بـا بهـره‌گیـری از تمـام فـن‌آوری‌هـای روز می‌باشد.

۶- انعکاس رسانه‌ای جنگ اقتصادی علیه ایران

The Bush administration's **economic war on Iran**
۱۲ Feb ۲۰۰۷ **...** Amid the continuing US military build up in the Persian Gulf, the Bush administration is already conducting an **economic war against Iran ...**
www.wsws.org/articles/۲۰۰۷/feb۲۰۰۷/**iran**-f۱۲.shtml - Cached - Similar

Mounting US **war** threats **against Iran**
۸ Nov ۲۰۱۰ **...** Global **Economic** Crisis **...** Mounting US **war** threats **against Iran ...** US threats **against Iran**, publicly calling for an all-out **war** that would "neuter" **...**
www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=۲۱۸۳۳ - Cached - Similar

Sanctions **against Iran**, in fact "**economic war**": minister **...**
۸ Jun ۲۰۱۰ **...** Iranian Minister of Economy Shamseddin Hosseini said Monday that economic sanctions **on Iran** are in fact an **economic war** against the country, **...**
english.peopledaily.com.cn/۹۰۰۰۱/۹۰۷۷۷/۹۰۸۵۴/۷۰۱۶۶۳۰.html - Cached - Similar

NEWS: US steps up **economic war against Iran** (FT)
The U.S. took a new step in its **economic war against Iran** Tuesday when it imposed sanctions against an Iranian commercial bank in the U.K., the Financial **...**
www.ufppc.org/.../۵۵۵۷-news-us-steps-up-**economic-war-against-iran**-ft.html - Cached - Similar

Amazon.com: Israel Lobby Joins US **Economic War On Iran** (American **...**
This digital document is an article from APS Diplomat News Service, published by Thomson Gale **on** March ۱۹, ۲۰۰۷. The length of the article is ۱۲۰۹ words. **...**
www.amazon.com/Israel-**Economic**-American.../B۰۰۱PWR۲U۴ - Cached - Similar

Waging **economic war against Iran** | Marketplace From American **...**
۲۹ May ۲۰۰۶ **...** The White House is reported to be planning an all-out financial attack **on Iran** over its plans to enrich uranium. From London, Stephen Beard **...**
marketplace.publicradio.org/.../waging_**economic_war_against_iran**/ - Cached - Similar

US **economic war against Iran** - International News - Soccer forum **...**
۲۴ Sep ۲۰۰۷ **...** Forum discussion about US **economic war against Iran** in the International News soccer forum.
www.bigsoccer.com/forum/showthread.php?t=۶۰۳۲۲۷ - Cached - Similar

حوزه‌ی اقتصاد (اعم از خرد[۱] یا کلان[۲])، حوزه‌ای بسیار وسیع و گسترده‌ای است و ابعاد مختلفی همچون زیرساخت، مباحث مالی، بانکی، پولی، صادرات، واردات، نیازهای عمومی را شامل می‌شود و با تحلیل جامع این مقولات در موضوع ایران، به عمق و ابعاد مختلف تهدیدات و جنگ‌های سازمان یافته‌ی دشمن علیه ایران، بهتر می‌توان پی برد.

دشمن نیز با طراحی تهدید یا محاصره‌ی اقتصادی هوشمند و نیز رصد تأثیرات تحریم‌های قبلی بر ایران، به عدم کارآیی روش‌های قبلی خود پی

---

[۱]– اقتصاد خرد «Micro Economic» شاخه‌ای از علم اقتصاد است که به مطالعه منحصر به فرد اقتصاد، تجزیه و تحلیل بازار، رفتار مصرف کنندگان و خانوارها و بنگاه‌ها می‌پردازد و اساس آن مدلهای ریاضی است.اقتصاد خرد شاخه‌ای از علم اقتصاد است که به چگونگی رفتار انسان‌ها و انتخاب هایشان در سطح واحدهای خرد یا کوچک اقتصادی مانند یک فرد، یک بنگاه، یک صنعت یا بازار یک کالای خاص می‌پردازد و به چگونگی تعامل بین خریداران و مصرف کنندگان و عوامل موثر در انتخاب خریداران می‌پردازد به طور خاص اقتصاد خرد به الگوی عرضه و تقاضا برای کالاها و خدمات و همچنین تعیین قیمت خروجی در بازارهای خاص می‌پردازد و به طور معمول در بازار هایی که در آن کالاها در حال خرید و فروش هستند کاربرد دارد .

[۲]– اقتصاد کلان «Macro Economic» اقتصاد کلان به بررسی رفتار عمومی بنگاه‌ها و کل نظام اقتصادی می‌پردازد. موضوع اقتصاد کلان رویه دولتها و روابط اقتصادی ملتهاست.اقتصاد کلان در واقع مطالعه و تجزیه و تحلیل پدیده‌ها و متغیرهای کلی اقتصادی(متغیرهایی مانند سطح کل تولید جامعه و عوامل تشکیل دهندهٔ آن، سطح عمومی قیمت ها، سطح اشتغال، رشد اقتصادی و متوسط دستمزدها برای تمامی کارگران شاغل در اقتصاد)، بررسی روابط بین آنها به منظور پیش بینی و اتخاذ سیاست‌های مناسب در آینده، و تصحیح سیاست‌ها و تصمیمات اقتصادی گذشته است. (تئوری اقتصاد کلان ۱، محمود روزبهان، ، انتشارات گیلان، چاپ سی و سوم، ۱۳۸۷، صفحه ۱۱.

برده است.[1] اساسا بسیاری از صاحبنظران معتقدند که در جهان کنونی، تحریم، جنگ یا محاصره‌ی اقتصادی بـا موفقیـت حتمـی همـراه نخواهـد بـود، زیـرا تحولات و روابط در محیط بین‌الملل به گونه‌ای است که اقتصـاد کشـورها از حالت ملی به فراملی تغییر وضعیت داده و شرکت‌هـای موجـود در کشـورها تبدیل به شرکت‌های چند ملیتی با قابلیت اثرگذاری روی حکومـت‌هـا شـده است. ضمن اینکه منافع شرکت‌های بزرگ و منافع دولـت‌هـای ملـی، فضـا و فرصت مناسبی برای فعالیت‌های اقتصادی ایجاد نموده است. همچنین اوضاع بد اقتصادی اروپا و آمریکـا و تعطیلـی بسـیاری از کارخانجـات و اخـراج و بیکاری کارگران و متخصصان صنعتی و اقتصادی، زمینه‌هایی برای کشورهایی مثل ایران پیش آورده تا با پایش تحولات و فعالیت‌های اقتصـادی، بتوانـد از ظرفیت‌های علمی وفنی جهانی استفاده نماید.

امروزه شرایط اقتصادی جهان به گونه‌ای است که رقابت‌هـای مخفـی و بسیار جدی بین شرکت‌ها و دولت‌ها برای انعقـاد قـرارداد و توافـق‌هـایی در حوزه‌های مختلف بـا ایـران جریـان دارد، ایـن رقابـت‌هـا بـه دلیـل فـرار از مجازات‌های اقتصادی، عمدتا به صورت مخفی است.

وابستگی دنیا به نفت ایران از یک سو و وجود منابع غنی نفت و گاز و محصولات مرتبط با این منابع، فرصت بسـیار خـوبی بـرای انجـام معـاملات مختلف از جمله تعاملات تهاتری با سایر کشورها برای ایـران فـراهم نمـوده است.

---

[1]- **مقام معظم رهبری:** «اگر تحریم، موثر و برای دشمنان کارگشا بود، همان سـال‌هـای اول انقلاب اهداف مستکبران را محقق می‌ساخت چه برسد به اکنـون کـه ملـت و نظـام در مقابل تحریم‌ها، به تدریج حالت ضد ضربه پیدا کرده‌اند.»

وابستگی نفتی آمریکا[۱]

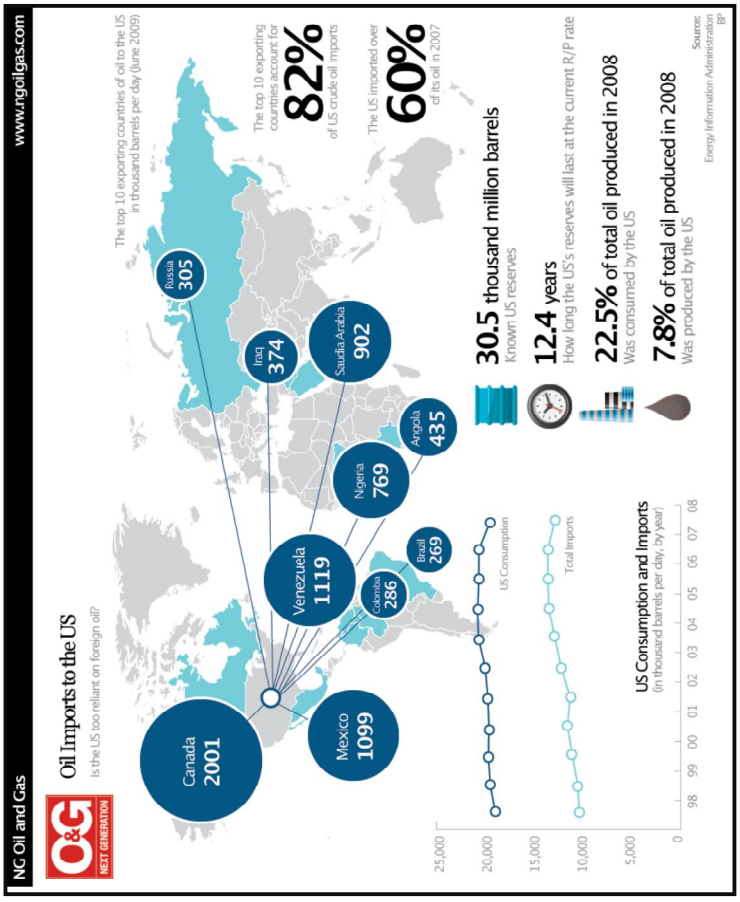

[۱] –http://www.ngoilgas.com/media/media-news/infographics/۰۹۰۹۱۱-OGUS-USOilImports.png

۷- راه کار ها توجه به نقاط قوت و فرصت ها

با توجه به نقاط قوت ایران در حوزه‌ی انرژی (نفت و گاز) و استقلال اقتصادی نسبی کشور، آنهم در شرایطی که تقریبا همه‌ی دنیا با رکود اقتصادی مواجه شده است، شاهد رشد و ارتقاء فعالیت‌های اقتصادی ایران هستیم و این موضوع نشان می‌دهد که تأثیرات منفی اقتصاد جهانی روی اقتصاد ایران، بسیار کم و محدود است. ضمن اینکه ایران از بازار خودگردانی برخوردار است و این موضوع ناشی از تهدیدها و تحریم‌های بلند مدتی است که از سوی دشمنان علیه کشور ما صورت گرفته است. به عنوان مثال علیرغم اینکه ایران از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی تا کنون در حوزه‌های مختلف دفاعی و نظامی در تحریم بوده و عمده کشورهای غربی و اروپایی هیچگونه تسهیلات، تجهیزات، دانش و خدمات آموزشی در چنین حوزه‌هایی به ایران ارائه نمی‌دادند، ایران مجبور شد با اتکاء به توانمندی‌های داخلی، گام‌های بلندی در جهت خودکفایی و استقلال علمی، فنی، صنعتی، دفاعی و ... بردارد و این موضوع از جمله نقاط برجسته و قوت ایران محسوب می‌شود.[۱]

---

[۱] - **مقام معظم رهبری:** «ملتی که هیچ کس به او کمک نمی‌کند، درهای محصولات صنعتی و پیشرفت‌های فناوری را به روی او می‌بندند، بعد نسل دوم و سوم و چهارم سانتریفیوژ را خودش تولید می‌کند! همه‌ی دارندگان قوای هسته‌ای و صنعت هسته‌ای در دنیا مبهوت می‌مانند. خوب، اینها از کی یاد گرفتند؟ ملتی که از لحاظ علوم زیستی هیچ کس به او کمک نکرده، ناگهان نگاه می‌کنند می‌بینند از سلول‌های بنیادی، حیوان تولیدی به وجود می‌آورد. در دنیا چند تا کشور این را دارند؟ هفت تا، هشت تا، نه تا کشور. در بین این همه کشورها، این همه مدعیان، ناگهان از ردیف دویستم - مثلا فرض کنید - می‌آید به ردیف هشتم قرار می‌گیرد. این حاکی از چیست؟ حاکی از استعداد فوق‌العاده نیست؟ ... حالا بعد از گذشت

همچنین ویژگی‌های برجسته‌ی ژئوپلیتیکی، امتیاز دیگری برای ایران محسوب می‌شود. ایران اسلامی با بیش از ۲/۰۰۰ کیلومتر مرز آبی در جنوب[۱]، از نظر ژئوپلیتیک، قابل مقایسه با کشوری مثل عراق که فقط ۵۰-۴۰ کیلومتر در حوزه‌ی شمال خلیج فارس مرز آبی دارد نیست. ایران پل ارتباطی بین کشورهای جنوبی (خلیج فارس) و شمالی (آسیای میانه) می‌باشد. چنین فرصت ارتباطی، از دیگر نقاط قوت ایران محسوب می‌شود.

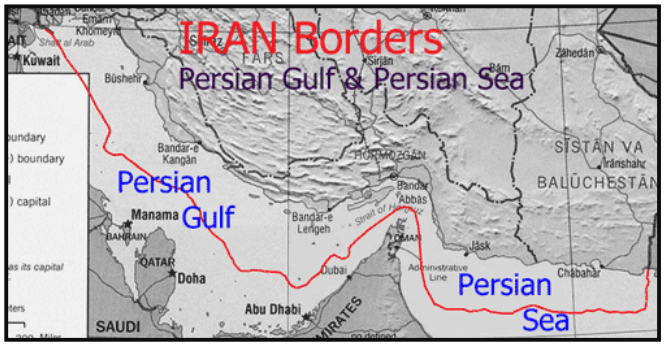

مرز آبی ایران در جنوب[۲]

چند سال، با تحریم، کشور ما موشک سجیل می‌سازد، موشک ماهواره‌بر می‌سازد؛ دنیا هم همین طور وا می‌ایستد، با تعجب نگاه می‌کند.» بیانات در دیدار کارگران نمونه سراسر کشور، ۱۳۸۹/۰۲/۰۸.

[۱]- مرزهای آبی و خشکی ایران:

طول خطوط مرزی ایران (کیلومتر)

مرز	مرز ایران - عراق	مرز ایران و ترکیه	مرز ایران و ترکمنستان	مرکز ایران و آذربایجان	مرز ایران و ارمنستان	مرز آبی شمالی	مرز ایران و افغانستان	مرز ایران و پاکستان	مرز آبی جنوبی
کیلومتر	۱۶۰۹	۵۱۱	۱۲۰۵	۷۵۹	۴۸	۷۶۵	۹۴۵	۹۷۸	۲۰۴۵

مأخذ: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح

[۲] -http://www.persiango.com/cat-۷۲.aspx

وجود نیروهای مؤمن، با سواد، با تجربه، مبتکر و فنی، افزایش نرخ رشد علم و فناوری، رشد صادرات غیرنفتی[۱] و ...، نیز همه و همه بیانگر جهت-گیری و سرمایه‌گذاری‌های درست و مناسب دولت در این حوزه‌ها می‌باشد. هر چند دارای آسیب پذیری‌های اساسی به شرح زیر نیز می‌باشیم:

- آسیب پذیری در حوزه‌ی سایبر.

---

[۱]- نگاهی به روند صادرات کشور در سال‌های گذشته بیانگر ارتقای سطح صادرات غیرنفتی در سال‌های اخیر است، براساس برخی آمارهای رسمی میزان صادرت غیرنفتی ایران در فاصله‌ی سال‌های ۷۴تا ۷۷ حدود ۳ میلیارد دلار بود، اما از سال ۷۸ به بعد به تدریج روند صادرات غیرنفتی کشور رشد فزاینده‌ای به خود گرفت، در سال ۸۰ این رقم به ۳ میلیارد و ۹۱۷ میلیون دلار و درسال ۸۱ به ۴ میلیارد و ۴۲۲ میلیون دلار رسید. اما در سال ۸۲ صادرات غیرنفتی کشور از مرز ۶ میلیارد دلار گذشت. ضمن اینکه این رقم در سال۸۲ نیز رقمی معادل ۱۰میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار را تجربه کرد و از سال ۸۴ به بعد صادرات غیرنفتی برای نخستین بازار پیش‌بینی برنامه چهارم فراتر رفت و به حدود ۱۲میلیارد دلار رسید. این روند در طی سال‌های اخیر همچنان رشد داشته و بررسی روند گذشته نشان می‌دهد که صادرات کالای غیرنفتی طی دوره ۱۳۸۸ – ۱۳۸۴ از یک روند صعودی برخوردار بوده به طوری که از حدود ۸/۷ میلیارد دلار در سال ۱۳۸۴ به حدود ۱۷/۷ میلیارد دلار در سال ۱۳۸۸ افزایش یافته است. براساس آمارهای رسمی، میزان صادرات غیرنفتی کشور در نیمه نخست سال ۱۳۸۹ با رشد ۸/۵۷ درصدی، معادل کل سال ۸۳ رشد داشته است. در همین زمینه رئیس جمهور (آقای احمدی نژاد) در مورخه ۱۳۹۰/۱/۱۵ اظهار داشتند که صادرات غیرنفتی از هفت میلیارد دلار در سال به ۳۰ میلیارد دلار رسیده است. همچنین ایشان بیان داشتند که کشور در سال ۹۰ ، صادرات غیرنفتی با رشد بیش از ۴۰ درصد را تجربه خواهد کرد که این موضوع جهش بزرگی می‌باشد. (به نقل از سایت جهان امروز: ۱۳۹۰/۱/۱۶:

http://www.jahannews.com/vdch-znzi۲۳n-kd.tft۲.html

- وابستگی علمی و فنی در حوزه‌ی فن‌آوری اطلاعات به سایر کشورها.
- وابستگی فنی و دانشی در حوزه‌ی صنعت،
- وابستگی اقتصاد کشور به نفت.
- و ...

تجزیه و تحلیل این مباحث و تجربیات حاصله، نشاندهنده‌ی آن است که ایران قادر است تحریم‌ها و تهدیدات اقتصادی را تبدیل به فرصت کند و این کار نیازمند برنامه‌ریزی و ارائه‌ی راه‌کارهای اجرایی مناسب می‌باشد.

امروز حوزه‌ی سایبر از جمله کانون‌های آسیب پذیری کشور ما محسوب می‌شود، این موضوع، دفاع سایبری یا ایمنی و امنیت در حوزه‌ی سایبر را می‌طلبد، ضمن اینکه عناصر ایجاد چنین امنیتی که همانا نیروی انسانی هوشمند و متخصص می‌باشد نیز در کشور وجود دارد و خوشبختانه در این زمینه اساتید، دانشجویان، مخترعین و مبتکرین توانمند و برجسته‌ای در اختیار داریم که لازم است مورد حمایت‌های مادی و معنوی قرار گیرند.

جهاد در حوزه‌ی اقتصادی، به معنای آن است که باید با حرکت و روحیه‌ی انقلابی[1] و جهادی[1] وارد میدان اقتصادی شویم، حرکت باید الهی،

[1] - **مقام معظم رهبری:** « روحیه و آرمان انقلابی، بدین معنی است که میل به زندگی راحت و مرفه، جامعه و مسؤولان را به سازشکاری و تسلیم در برابر زورگویی قدرت‌های جهانی و غفلت از توطئه‌ی استکبار و بی‌اعتنایی به پیام جهانی انقلاب نکشاند. آن روزی که خدای نخواسته جمهوری اسلامی، رفاه و آبادی را هدف عمده‌ی خویش قرار داده و در این راه حاضر به چشم‌پوشی از آرمانهای انقلابی و جهانی و فراموشی از پیام جهانی انقلاب شود، روز انحطاط و زوال همه‌ی امیدها خواهد بود؛ و خدا چنین روزی را ان‌شاءالله هرگز نخواهد آورد. بی‌شک، ملت ایران برای دفاع از اسلام عزیز و استقلال ملی آماده است که

مخلصانه و فی سبیل‌الله باشد، مسائل و مشکلات اداری از جلوی پا برداشته شود، از متخصصین پشتیبانی و دفاع شود، به ایده، تفکر و ابتکارات جدید در این زمینه توجه شود و حوزه‌های مهم به جدّ پشتیبانی شوند و با سرمایه‌گذاری مناسب زمینه‌های رشد و توسعه‌ی اقتصادی در کشور فراهم شود.

سازمان پدافند غیرعامل در حوزه‌ی نفت به دنبال این بود که اگر چاه‌های نفت ایران از سوی دشمن مورد حمله قرار بگیرد، نباید مثل چاه‌های نفت کویت و عراق و ... تا چندین ماه در آتش بسوزد و امکان خاموش کردن آنها وجود نداشته باشد، لذا به دنبال راهکارهای مؤثر اجرایی بود و خوشبختانه به نتایج قابل قبولی نیز دست یافت.

همه چیز خود را فدا کند.» پیام به ملت شریف ایران، در پایان چهلمین روز ارتحال حضرت امام خمینی(۱)، ۱۳۶۸/۰۴/۲۳

[۱]- روحیه جهادی در حقیقت چیزی فراتر از انگیزه سازمانی یا سود شخصی است وقتی روحیه جهادی بر کاری حاکم شود دیگر فرد خود را در چارچوب بخشنامه ها و وظایف تعیین شده اداری و یا سود شخصی‌اش نمی سنجد و طبعا در آن قالب محدود نیز عمل نمی‌کند در چنین شرایطی افراد تنها به هدف می‌اندیشند و تا رسیدن به ان دست از تلاش بر نمی‌دارند. **مقام معظم رهبری** در این خصوص می‌فرمایند: «روحیه‌ی جهادی لازم است. ملت ما از اول انقلاب تا امروز در هر جائی که با روحیه‌ی جهادی وارد میدان شده، پیش رفته؛ این را ما در دفاع مقدس دیدیم، در جهاد سازندگی دیدیم، در حرکت علمی داریم مشاهده میکنیم. اگر ما در بخش‌های گوناگون، روحیه‌ی جهادی داشته باشیم؛ یعنی کار را برای خدا، با جدیت و به صورت خستگی‌ناپذیر انجام دهیم - نه فقط به عنوان اسقاط تکلیف - بلاشک این حرکت پیش خواهد رفت.»

انفجار چاه‌های نفت کویت توسط عراق به منظور ایجاد پرده‌ی دود در برابر دید دشمن (جنگ اول خلیج فارس)

دو فروند جنگنده اف-۱۶ فایتینگ فالکن و سه فروند جنگنده اف-۱۵ ایگل متعلق به نیروی هوایی آمریکا در حال پرواز در محدوده‌ی چاه‌های نفت به آتش کشیده شده‌ی کویت در جریان جنگ خلیج فارس در سال ۱۹۹۱ میلادی. خاموش کردن کامل حدود ۸۰۰ حلقه چاه نفت به آتش کشیده شده‌ی کویت، تا ۸ ماه پس از پایان جنگ به طول انجامید، اما اثرات زیست محیطی آن تا سال‌ها گریبان‌گیر آن کشور بود.

انفجار چاه‌های نفت کویت توسط عراق به منظور ایجاد پرده‌ی دود در برابر دید دشمن (جنگ اول خلیج فارس)

از جمله اقداماتی که آمریکا برای مهار آتش در چاه‌های نفت مورد استفاده قرار می‌داد، استفاده از کنترل کننده‌هایی است که در عمق ۴۰-۳۰ متری زیر زمین و درون حلقه‌های چاه‌های نفت قرار می‌داد تا به محض آتش گرفتن چاه، بتواند با ریموت کنترل[۱]، دهنه‌ی چاه را مسدود نماید و از فوران نفت و گاز و آتش به خارج، جلوگیری نماید. ایران تعداد محدودی از این سیستم‌ها را در اختیار داشت و هنگامی که آمریکا متوجه شد ایران تصمیم دارد از چنین سیستمی برای تمامی چاه‌های نفت خود استفاده نماید، سریعا آنرا تحریم کرد. با این وجود از زمان تحریم این کالا تا زمان تولید این محصول در داخل کشور، فقط ۱۴ ماه طول کشید و نیروهای فنی، متخصص

[۱] – Remote Control

و متعهد صنعت نفت ایران توانستند با تکیه بر ظرفیت‌های علمی و فنی کشور به این کار بزرگ دست بزنند و نشان دهند که «می‌توانند» بر مشکلات فائق آیند[۱].

همچنین در حوزه‌ی لیزر، در بازدیدی که از مجموعه‌ی مربوطه صورت گرفت، ملاحظه شد شتاب دهنده‌های لیزری جزو لیست تحریم یا اصطلاحا قرمز می‌باشد که تحویل و واگذاری آن به ایران حتی از طریق واسطه‌ها ممنوع است، ولی نیروهای متخصص ایرانی در بخش تحقیقات لیزر موفق شدند ظرف کمتر از یک سال و نیم، این کالا را در داخل کشور طراحی و تولید نمایند. بنابراین رویکرد جهادی همراه با سرمایه گذاری مناسب و میدان دادن به نیروهای فنی، قادر است فرصت‌ها و قوت‌های اقتصادی را در راستای اهداف و منافع ملی به خوبی بکار بگیرد یا به عبارت بهتر، تهدیدات را به فرصت تبدیل نماید.[۲] از این رو، در گام نخست شناخت تهدیدات و آسیب‌پذیری‌ها در حوزه‌ی اقتصاد، فناوری و صنعت مهم است و در گام بعدی، شناخت ظرفیت‌ها و مقدورات داخلی و توسعه و پشتیبانی آنها در راستای اهداف سازندگی اهمیت دارد.[۳]

---

[۱]- **مقام معظم رهبری:** «مقابله‌ی افتخارآمیز نظام اسلامی با تحریم‌ها، همچون تمامی ۳۲ سال اخیر، با موفقیت ادامه خواهد یافت.» بیانات در جمع فعالان اقتصادی، ۱۳۹۰/۵/۲۶

[۲]- **مقام معظم رهبری:** «در اوضاع کنونی منطقه و جهان، هر کشوری که نتواند از لحاظ اقتصادی، علمی و زیرساخت‌ها از رشد لازم برخوردار بشود، بی رحمانه مورد تطاول قرار می‌گیرد. بنابراین باید با استحکام درونی و پیشرفت اقتصادی، اهداف سند چشم انداز را محقق کرد.» همان.

[۳]- **مقام معظم رهبری:** «باید با شناخت "اهداف، ابزار و سلاح دشمن" و با جهاد اقتصادی به مقابله با این هدف رفت.» همان.

رویکرد جهادی می‌تواند محدودیت‌های اقتصادی را از بین ببرد و استقلال اقتصادی و فناوری را برای کشور به ارمغان آورد. در همین ارتباط باید تأکیدات مقام معظم رهبری پیرامون ارتقاء کیفیت محصولات و استفاده از تولیدات و محصولات داخلی[۱] را جدی بگیریم و الگوی مصرف داخلی را براساس آن هدف گذاری کنیم و تلاش‌های خود را در تقویت و توسعه‌ی صنعت داخلی متمرکز نمائیم و تحریم هوشمندانه، آگاهانه و دقیقی به منظور حمایت از تولیدات داخلی[۲] بر علیه محصولات خارجی صورت بدهیم.

برخی جهاد اقتصادی را معادل «ریاضت اقتصادی» می‌پندارند[۳]، در صورتی که من به جای ریاضت اقتصادی، به تعیین «الگوی منطقی و معقول مصرف» معتقدم. اساسا نهادهای کاپیتالیستی[۴] و سرمایه‌داری، تنوع و افزایش

---

[۱]- **مقام معظم رهبری:** «در هر شرایطی باید ملاحظه‌ی تولیدات داخلی از جمله محصولات کشاورزی را کرد، ضمن اینکه این توجیه که واردات به رقابت پذیری تولید داخلی کمک می‌کند، دارای منطق قوی نیست.» همان.

[۲]- **مقام معظم رهبری:** «تولید، اساس اقتصاد است و باید در چارچوب اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها، سهم بخش تولید حتما اختصاص یابد... بخش تولید هم در قبال این حمایت، وظایفی دارد که از آن جمله؛ صرفه جویی در مصرف انرژی، افزایش بهره‌وری و نوسازی ماشین آلات و تجهیزات است.» همان.

[۳]- « ضمن وجود بدسلیقه‌گی از سوی گروهی، کج فهمی در برخی از محیط‌ها و یا ارائه‌ی تعریف ناقصی از واژه‌ی جهاد اقتصادی در رسانه ملی به طوری که در یکی از برنامه‌های صدا و سیما بحث جهاد اقتصادی مترادف با ریاضت اقتصادی عنوان شده که این جفایی به تبیین مبحث جهاد اقتصادی است.» (محمد خوش چهره در گفتگو با خبرگزاری فارس، ۱۳۹۰/۱/۳۱)

[۴]- سیستم کاپیتالیستی بر سه پایه پی‌ریزی شده است: (۱) مالکیت خصوصی را به طور غیر محدود محترم می‌شمرد و اجازه می‌دهد جمیع عناصر تولید از قبیل زمین، ابزار، ساختمان و

مصرف را تعقیب می‌کنند و سبک و مدل‌هایی برای زندگی انسان‌ها ارائه می‌دهند که مرتب، میزان مصرف انسان‌ها افزایش یابد، در صورتی که ما بایستی با تکیه بر منابع و تولیدات داخلی، ارائه‌ی الگویی مناسبی برای زندگی و مصرف شهروندان ارائه بدهیم، به گونه‌ای که باعث کاهش وابستگی کشور به خارج شود و با صرفه جویی در منابع ارزی و غیرارزی، توسعه‌ی اقتصادی کشور را در سایر حوزه‌های افزایش دهیم.

همچنین برای ایمن‌سازی زیرساخت‌های سایبری کشور در امور بانکی و صنعتی که تأثیر بسیار جدی در حوزه‌ی اقتصادی دارد، باید همتی اساسی صورت گیرد.

مقام معظم رهبری در یکی از سخنانشان (قریب به این مضمون) می‌فرمایند؛ درست است که دشمنان ما را تحریم کرده‌اند، ولی این تحریم، برای قطعه و فن‌آوری است، نه برای مدیریت.

بنابراین با توجه به اینکه ما مدیریت را از خارج نمی‌آوریم باید نسبت به اصلاح مدیریت‌ها تلاش کنیم. در واقع یکی از اقداماتی که می‌توان برای حذف موانع تولید انجام داد، اعمال مدیریت صحیح بر سیستم تولید است تا تولیدات داخلی بتوانند به رشد و شکوفایی برسند.

معادن، به مالکیت خصوصی درآید. خروج از این محور امکان ندارد، مگر در یک وضع استثنایی که ممکن است بعضی از منابع ثروت، ملی شود و به مالکیت دولت درآید. (۲) آزادی در ازدیاد ثروت: هر فردی می‌تواند از آن چه در تملّک دارد، بهره کشی کند و از آن استفاده ببرد و ثروت خویش را تا هر مقدار بخواهد, افزایش دهد. (۳) آزادی در تصرّف: نظام کاپیتالیستی همان گونه که آزادی بهره کشی را ضمانت کرده، آزادی مصرف را نیز تضمین نموده است و لذا هر فردی هر طوری که بخواهد، می‌تواند برای رفع نیازها و خواسته‌های خویش خرج کند. (محمد باقر صدر، اقتصاد ما، جلد ۱ ص ۳۰۰ـ ۳۰۳).

همچنین حرکت جهادگونه باید در تبدیل دانش و فن‌آوری به محصول و ثروت صورت بگیرد.[۱] در واقع مشکل اساسی در همین بخش آخر هست، به این معنا که فناوری باید فرآیند تجاری‌سازی را طی کند و در اختیار مردم قرار بگیرد و به عبارتی تبدیل به ثروت شود.[۲] برای این منظور باید نخبگان، مخترعان، مبتکران، دانشجویان و دانشگاهیان تشویق شوند تا فعالیت‌های آنها توجیه اقتصادی پیدا کند.

همچنین در راستای جهاد اقتصادی باید از خدمات دولت خدمتگزار پشتیبانی کرد، ما در حال حاضر در وضعیت جنگی به سر می‌بریم و با توجه به اینکه کشور از یک سو با هدفمندسازی یارانه‌ها دست به جراحی و اصلاح ساختارهای اقتصادی زده است و از سوی دیگر با دشمنان در ابعاد و حوزه‌های مختلف در حال جنگ می‌باشد، لذا بطور طبیعی باید با شناخت و درک شرایط محیطی و پشتیبانی و خویشتن‌داری هر چه تمامتر از دولت، استحکام و انسجام ملی را دنبال نمائیم.

---

[۱] – **مقام معظم رهبری:** « ثروت هم اگر به دست می‌آید، از ناحیه‌ی علم به دست می‌آید. علم را اهمیت بدهید.» بیانات در دیدار جمعی از نخبگان علمی کشور، ۱۳۸۸/۰۸/۰۶

[۲] – **مقام معظم رهبری:** « علم مایه‌ی قدرت و ثروت است. اگر کشور شما و نظام جمهوری اسلامی باید به این قدرت و اقتدار دست پیدا کند تا بتواند از ملت خود، از کشور خود، از ارزش‌های خود و از نظام خود پشتیبانی کند و مصونیت ببخشد – که قدرت فایده‌اش این است؛ اقتدار برای زورگوئی به دیگران نیست، برای جلوگیری از زورگوئی دیگران است – و اگر در کنار این به ثروت احتیاج دارد تا بتواند مشکلات گوناگونی را که میراث سال‌ها حکومت استبدادی در این کشور است برطرف کند، باید علم را به دست بیاورد. برای یک ملت، علم وسیله‌ای است برای رسیدن به اقتدار ملی و ثروت ملی.» دیدار نخبگان جوان دانشگاهی با رهبر انقلاب، ۱۳۸۷/۰۶/۰۵

خوشبختانه تمام ظرفیت‌های لازم برای دفاع اقتصادی در مقابل تهاجم دشمن، در کشور وجود دارد. ملت ایران به پیام حضرت امام(۱) مبنی بر اینکه «ما می‌توانیم» تحقق بخشیده است. به همین دلیل در بسیاری از حوزه‌هایی که کشور با تحریم مواجه است، به خودکفایی و استقلال رسیده است، مشروط بر اینکه با رویکرد جهادی، محیط را بشناسیم و تهدیدات را به فرصت تبدیل نمائیم.

از جمله ویژگی‌های کار جهادی این است که؛ همراه با انگیزه‌ی الهی باشد، خالص برای خدا باشد و حداکثر تلاش را به همراه داشته باشد.[۱]

---

[۱] - در نگاه **مقام معظم رهبری** جهاد معنایی بسیار عام وعمیق دارد.. ایشان در شرح حدیثی از پیامبر(۹) معنای عمومی و حقیقی جهاد و شروط آن را این گونه بیان می‌فرمایند: "ما در اول «کتاب جهاد» عرض کردیم که معیار جهاد، شمشیر و میدان جنگ نیست. معیار جهاد، همان چیزی است که امروز در زبان فارسی ما در کلمه «مبارزه» وجود دارد فلانی آدم مبارزی است، فلانی آدم مبارزی نیست. نویسنده مبارز نویسنده غیر مبارز عالم مبارزعالم غیر مبارز دانشجوی مبارز و طلبه مبارز دانشجوی غیر مبارز و طلبه غیر مبارز جامعه مبارز و جامعه غیر مبارز پس جهاد یعنی «مبارزه» در مبارزه دو چیز حتماً لازم است یکی اینکه در آن جد و جهد و تحرکی باشد انسان در رختخواب یا در پستوی خانه که نمی تواند مبارزه کند در مبارزه باید جدّ و جهد وجود داشته باشد . اگر چه در صوری مبارزه با نفس هم میدان هایی دارد .اما حالا مثالهایی که می زنیم برای مبارزات اجتماعی و اینهاست، پس اول اینکه در آن جد و جهدو تلاش و تحرک باشد دوم اینکه در مقابلش دشمنی باشد مبارزه در آن جا که دشمن نیست معنا ندارد پس جهاد متقوم بر این دورکن است یکی اینکه در آن جد و جهد باشد. دیگر اینکه در مقابل دشمن باشد." (جهاد و روحیه جهادی در کلام رهبر معظم انقلاب:

http://kanoonejahadgaran.ir/:۳۸۷/۸/۲۱

انشاءالله با تدابیر حکیمانه‌ی مقام معظم رهبری و حرکت‌های جهادگونه، شاهد کاهش آسیب‌پذیری‌ها و افزایش استقلال و خودکفایی در ابعاد مختلف به ویژه در حوزه‌ی اقتصادی باشیم. موفق و پیروز باشید. با صلوات بر محمد و آل محمد(۹).

والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته

فهرست منابع:

۱.احمدی نژاد، محمود (رئیس جمهور) (۱۳۹۰/۱/۱۵)، سخنرانی پیرامون صادرات غیرنفتی.

۲. اسدی، بیژن اسدی (۱۳۸۵)، خلیج فارس و مسائل آن، فصل نهم، فیپا، چاپ دوم، تهران.

۳. بهمنی، محمود، رئیس کل بانک مرکزی، سخنرانی در بیست و یکمین همایش سالانه‌ی سیاست‌های پولی و ارزی کشور.

۴. خوش چهره، محمد (۱۳۹۰/۱/۳۱) گفتگو با خبرگزاری فارس.

۵. راغب اصفهانی (۱۳۶۳)، مفردات الفاظ القرآن، المکتبۀ المرتضویۀ، چاپ دوم.

۶. روزبهان، محمود (۱۳۸۷)، تئوری اقتصاد کلان ۱، انتشارات گیلان، چاپ سی و سوم، ۱۳۸۷.

۷. صدر، محمد باقر صدر، اقتصاد ما، جلد ۱.

۸. فرسایی، شهرام، نقش نفت در هدایت سیاست خارجی آمریکا، ماهنامه‌ی دیدگاه‌ها و تحلیل‌ها، سال ۲۰، آبان ۱۳۸۵.

۹. میرکاظمی، سید مسعود (وزیر نفت) (۱۳۸۹/۶/۲۴)، مصاحبه در جمع خبرنگاران پیرامون تشریح جزئیات طرح تولید ضربتی بنزین در واحدهای پتروشیمی.

۱۰. مهرآرا، علی اکبر (۱۳۷۳)؛ زمینه روان شناسی اجتماعی؛ انتشارات مهرداد.

۱۱. نصر، صلاح(۱۳۸۰). جنگ روانی، ترجمه محمود حقیقت کاشانی، چاپ دوم، تهران: سروش.

۱۲. نوروزی، محمد تقی (۱۳۸۵)، فرهنگ دفاعی – امنیتی، تهران، انتشارات سنا.

بیانات مقام معظم رهبری:

۱۳. در مراسم نوزدهمین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی(۱)، ۱۳۸۷/۰۳/۱۴

۱۴. در جمع کارکنان سازمان صدا و سیما، ۱۳۸۳/۰۲/۲۸

۱۵. در دیدار کارگران نمونه سراسر کشور، ۱۳۸۹/۰۲/۰۸.

۱۶. در دیدار جمعی از نخبگان علمی کشور، ۱۳۸۸/۰۸/۰۶

۱۷. در جمع فعالان اقتصادی، ۱۳۹۰/۵/۲۶

۱۸. در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۸۸/۰۷/۰۲

۱۹. در پایان چهلمین روز ارتحال حضرت امام خمینی(۱)، ۱۳۶۸/۰۴/۲۳

سایت های مرتبط:

۲۰. *htp://www.ngoilgas.com*
۲۱. *http//users.erols.com/*
۲۲. *http//www.asiafinest.com/*
۲۳. *http//www.joelertola.com/*
۲٤. *http://۰.tqn.com/d/*
۲٥. *http://٥۹۸.ir/*
۲٦. *http://anti٦٦٦.blogsky.com/*
۲۷. *http://dictionary.reference.com/*
۲۸. *http://en.wikipedia.org/*
۲۹. *http://fa.wikipedia.org/*
۳۰. *http://hamshahrionline.ir/*
۳۱. *http://it.ojp.gov/*
۳۲. *http://www.irna.ir*
۳۳. *http://kanoonejahadgaran.ir/*
۳٤. *http://oldpilot.com/*
۳٥. *http://thanassiscambanis.com/tag/*
۳٦. *http://uscyberlabs.com*
۳۷. *http://w۱.siemens.com*
۳۸. *http://watermarked.cutcaster.com/*

۳۹. http://www.aerospacetalk.ir/

۴۰. http://www.anvarionline.net/

۴۱. http://www.asremrooz.ir/

۴۲. http://www.bina.ir/

۴۳. http://www.caspianstudies.com/

۴۴. http://www.donya-e-eqtesad.com/

۴۵. http://www.entekhab.ir/

۴۶. http://www.irdc.ir

۴۷. http://www.isa.ir/enc/

۴۸. http://www.itf.org.ir/

۴۹. http://www.jahannews.com

۵۰. http://www.khabaronline.ir/

۵۱. http://www.mehrnews.com/

۵۲. http://www.persiango.com/

۵۳. http://www.portaktau.kz/

۵۴. http://www.shana.ir/

۵۵. http://www.sokhaneashena.ir/

۵۶. http://www.tabnak.ir/

۵۷. http://www.taghribnews.ir/

۵۸. http://www.veriluma.com/

۵۹. http://www.yjc.ir/

۶۰. http:/www.israelsoccupation.info/

۶۱. *www.certcc.ir/*

۶۲. *www.iaea.org/*

٦٣. *www.isisnucleariran.org/*

٦٤. *www.un.org/sc/committees/*

❋❋❋